Nr. 55 (15.145). Lwów, sobota 11. marca 1939. Rok LX.
Ч. 55 (15.145). Львів, субота 11. березня 1939. Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ. ВИДАННЯ: А. Б.

DIŁO

Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10 II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-41
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
Вальну Чеських Пошт Прага „Діло“.
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . 30.00 „
річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА“ В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Нові міністри в карпатоукраїнському уряді.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ В УКРАЇНСЬКИХ РУКАХ.

ПРАГА, 9. III. КУП. Міністерська рада на сьогоднішньому засіданні іменувала уповноваженим міністром уряду Карпатської України д-ра Юлія Бращайка. Одночасно прийняла внесок уряду Карпатської України, на основі якого призначила заступником міністра Юлія Перевузника, судового радника, і якому одночасно доручила вести внутрішні справи Карпатської України. Далі іменувала заступником міністра д-ра Миколу Долиная доручаючи йому ресорт здоровля і суспільної опіки. Міністри склали ще сьогодні вечором присягу на руки премієра карпатоукраїнського уряду, о. д-ра Волошина.

Ці призначення доповнили склад карпатоукраїнського уряду. Поділ ресортів такий: Премієр Волошин кермує міністерством шкільництва, віроісповідань і народньої освіти та справедливости, міністр Клочурак — міністерством хліборобства, торговлі та промислу, ген. Прхала — комунікації та фінансів, заступник міністра радник Перевузник — міністерством внутрішніх справ і заступник міністра д-р Долинай веде міністерство здоровля та суспільної опіки.

Карпатська Україна засоблена в харчі

ХУСТ. КУП. Міністерство господарських справ Карпатської України дбає про те, щоб дальше засобити державу в кукурудзу. В першу чергу кукурудзу закуплять від домашних продуцентів. Ціну установило чехословацьке зернове монопольне товариство коло 100 корон за метер. Відповідні товариства розписали вже конкурс. на доставу з загранниці коло дві тисячі вагонів. Як повідомляють з ріжних районів Карпатської України, засоби кукурудзи ще вистачають та постійно доповняються.

Українська висока школа в Хусті.

ХУСТ. КУП. В четвер вечором відбулося засідання правничої комісії при уряді Карпатської України. У програмі засідання було обговорення справи заснови правничого, фільософічного й господарського факультету при українській високій школі в Хусті.

ЗМІНА ПРОГРАМИ НАВЧАННЯ У ШКОЛАХ.

ХУСТ. КУП. На конференції шкільних інспекторів, що відбулася цими днями, вирішено перевести **зміну програми навчання у школах** пристосовуючи її до нових течій та наблизити духа шкільного виховання до націоналістично-авторитарних ідей.

Перед відкриттям туристичного сезону.

ХУСТ, 9. III. КУП. У днях від 7-го до 10-го березня відбувається в Рахові конференція представників залізниць та туристичних товариств у звязку з туристичним рухом.

Вчора відбулося святочне відкриття конференції. Іменем уряду Карпатської України привитав конференцію д-р **Кочерган.** У промові висловив вдоволення уряду з того приводу, що конференція відбувається вперше в Карпатській Україні. Карпатську Україну відвідало в 1938 р. **55 тисяч туристів**. В будуччині це число збільшиться, хоча територія зменшилася. Бо хоч від Карпатської України відпали великі міста, які врештою були тільки переходовими стаціями, то гори залишилися недоторкнені.

Д-р Кочерган подякував усім туристам за їхні відвідини Карпатської України і за їхню поміч. Він сподіється, що цього року вони знову відвідають Карпатську Україну і то в більшому числі ніж досі. На Карпатську Україну спрямують у 1939. р. прогулькові поїзди. В сезоні, тобто від 10-го травня до 20-го вересня, буде з Чехії та Моравії 11 поїздів.

Зуб за зуб.

МАДЯРИ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ МАТИМУТЬ ТАКІ ПРАВА, ЯК УКРАЇНЦІ В МАДЯРЩИНІ.

„А-ЗЕТ“ у кореспонденції з Хусту повідомляє: Провідник мадярської меншини посол Янош Естергазі відвідав у минулих днях владні чинники Карпатської України і домагався, щоб мадярам дозволити на оснування Мадярської Народньої Ради, або на мадярське культурне обєднання. Переговори не дали висліду, бо представники карпато-української влади покликуючися на поведінку мадярів при соймових виборах, станули на становищі, що про мадярські домагання можна буде говорити щойно тоді, коли мадярська влада дозволить українцям в Ужгороді, Дравцях, Баранинцях та в інших місцевостях відновити працю філій „Просвіти“ та інших українських установ.

Новий німецький конзуль у Хусті.

ХУСТ, 9. III. КУП. Німецький консулят у Хусті перебирає д-р **Гофман,** дотеперішній секретар німецького посольства в Празі, після радника **Шплеттессера,** якого завданням було тільки зорґанізувати консулят у Хусті. Радник Шплеттессер відїздить до Берліна, до політичного протоколу закордонних справ.

Премієр Волошин прийняв сьогодні дотеперішнього консуля та його наслідника, легаційного радника д-ра Гофмана. Дотеперішній консуль за короткий час свого побуту у Карпатській Україні зеднав собі широке коло приятелів, які жалують його відходу, але потішаються тим, що на його місце приходить їхо старий знайомий і приятель ще з того часу, як на Карпатську Україну переходили мужі технічні.

Достеперішньому консулеві Карпатська Україна бажає успіхів у дальшій праці, а нового щиро витає.

Підготова до коронації Пія XII.

У Ватикані йде без перерви підготова до коронації Пія XII. У зверхній льоджії базиліки св. Петра, де відбудеться коронація, підвищили цілу підлогу та зокрема підвищили папський престіл, щоб маси народу могли добре бачити коронаційну церемонію.

Словаки домагаються окремої словацької армії

У Празі відбулося в четвер засідання центрального уряду, в якому взяли участь словацькі міністри Сідор і Теплянський. Предметом нарад були внески, які представив згідно з ухвалами словацької ради міністрів мін. Сідор. Ці внески торкалися фінансових справ і справи створення незалежної словацької армії. Що торкається внутрішніх політичних і господарських справ, то дискусія йшла на площині словацької автономії. Засідання продовжуватиметься у пятницю. Є загальна думка, що цей день може принести великі несподіванки.

Хто не купує річно бодай 10 книжок для власної потреби — той не заслуговує на назву інтелігента.

Між Прагою та Хустом.

(Від нашого спеціяльного кореспондента).

Прага, 7. березня.

Для обсерватора, що хоче правильно бачити обект свого зацікавлення, добре е час до часу поглянути на нього з перспективи. Образ тоді повніший, ясніший, око не розгублюеться у фрагментах.

Прага дае добру перспективу на Хуст. Тут радить центральний уряд при співучасти все ще тихого, але таки активного міністра Карпатської України ґен. Прхалі (який, можливо, що стане згодом міністром військових справ республики), сюди приїздять майже щотижня міністри і делеґати карпатоукраїнського уряду, тут врешті урядуе постійна Канцелярія Уряду Карпатської України (своерідне умандатоване „посольство"), що втримуе постійний звязок між Прагою і Хустом. Взявши все це під увагу (плюс карпатоукраїнський радіовідділ у Празі та контакт з іншими, звичайно добре поінформованими, чужинецькими журналістами) — можна при дрібці ініціятиви створити собі все доволі ясний образ справи у цілодержавному, а навіть у міжнародньому масштабі.

Встановити такий образ нині спеціяльно важливо. Важливо тому, бо конфлікт між Прагою і Хустом триває дальше і наближуеться до своеї критичної розвязки. У цьому конфлікті е деякі вимоги одної сторони, на які не може і не хоче погодитися друга. Ці вимоги з чеського боку, скажім отверто: це **вперте і послідовне змагання узалежнити від себе якнайбільше Карпатську Україну.**

СПЕКУЛЯЦІЯ НА ДОКОНАНІ ФАКТИ.

Змаг між Прагою та Хустом проходить на цьому тлі тихо, але незвичайно вперто і завзято. Після виборчої перемоги УНО в Карпатській Україні, могло видаватися, що сконстернована Прага вже погодилася з українським характером тої землі. На це натякували спочатку деякі зміни у політичній тактиці Праги, включно зі замкненням на домагання карпатоукраїнського уряду „карпаторусского" часопису в Празі та все частішим, офіційним признаванням номенклятури: „Карпатська Україна".

Скажете: — мало! — але при найкращій волі досі не можу найти ніяких конкретніших фактів, які свідчили б про справжню нормалізацію федеральних взаемин між обома краінами. Навпаки, все вказуе, що в Празі признають офіційно федерацію, але думають радше про… своерідну чесько-українську кондомінію у Карпатській Україні.

Ці — так мовити — кондомініяльні тенденції проявляються ввесь час доволі нединскретно у політиці центрального уряду, почавши від заіменування і втримання ґен. Прхалі в ролі карпатоукраїнського міністра, аж до останнього буджетово-господарського ультимату, що його поставила Прага Хустові.

Фактом е, що ґен. Прхаля дальше урядуе, хоч дотепер куди більше сидить у Празі, ніж у Хусті. І ніодин з міністрів-українців, але саме він, заступае Карпатську Україну в центральній раді міністрів, без огляду на те, чи це заступництво одобрюе карпатоукраїнський уряд чи ні. Обставина, що ґен. Прхаля в останньому часі маніфестаційно виявляе свій проукраїнський підхід ні в чому не змінюе всієї конституційно-правної ненормальности такого стану річей. Підсумовуючи цей факт з черговими іншими, — можна коротко зясувати: „Прага на шляху до осягнення своеї мети в Карпатській Україні, йде з повною премедитацією по лінії **довершених фактів.**

Тож коли в одній із попередніх моїх кореспонденцій писав я про можливість прикрих післявиборчих несподіванок, мав я саме на думці ту чеську тактику довершених фактів, яка вже нині проявляеться у повній своїй наготі. Вже тоді можна було вичути, що конфлікт з плятформи престіжевої перенесеться на плятформу куди ширшу, бо фінансово-господарську. У карпатоукраїнських компетентних колах рахувалися з цим і пояснювали так, що ці сподівання і пляни, які провалилися з ментом несподіваної перемоги УНО, рішила тепер Прага перевести шляхом господарської пресії.

Побоювання виявились — на жаль — слушні.

СПРАВА БУДЖЕТУ ТА ГОСПОДАРСЬКИХ ЗВЯЗКІВ.

Зараз після виборів прийшла на чергу у у Празі справа буджету Карпатської України. Хустський уряд предложив Празі свій скомпресований буджет у сумі 310 міліонів 488 тисяч 909 корон, плюс 390 міліонів інвестиційних видатків. Разом коло 700 міліонів. Для покриття цього буджету передбачено впливи з безпосередніх податків на коло 60 міліонів, — решту мав би покрити спільний, федеральний буджет з впливів із податків посередніх, кредитових ресурсів і т. д. (Для інформації скажемо, що напр. два і пів міліярдовий буджет Словаччини виказуе коло 800 міліонів дефіциту, який також мусить брати під увагу федеральний буджет.)

Буджетовий проект Карпатської України започаткував — як можна було сподіватися — нову серію несподіванок. Центральний уряд заявив ні менше-ні-більше, а тільки, що прийме проект буджету, коли уряд Карпатської України дасть відповідні… ґарантії. Ці ґарантії зясувала Прага у трьох точках: 1) гроші, виложені на покриття теперішнього і будучих дефіцитів, найдуть забезпеку на державному маетку Карпатської України, в першу чергу на лісах (яких вартість з інвестиціями оцінюють фахівці на один і чверть міліярда корон). Центральний уряд хоче мати ґарантію раціональної та інтенсивної господарки цим майном, тому пропонуе, щоб привернути стару систему тої господарки з передфедераційних часів. Іншими словами — господарським життям Карпатської України мають кермувати чехи. Формальне право зверхности та інґеренції карпатоукраїнського уряду у тій ділянці ні в чому не змінюе факту практичної господарської залежности і звязання рук урядові та українській господарській ініціятиві.

2) До карпатоукраїнського уряду буде приділений Прагою окремий „фінансовий дорадник" з дійсними функціями контрольора.

3) Буде переведене „усправнення" адміністрації.

У справі цих чеських вимог інформувався Ваш кореспондент у найбільш міродатних колах м. ін. в празькому міністерстві земельних справ і в президії ради міністрів. Вислід кількагодинних розмов усе був один: щоби спільно працювати та інвестувати — треба у кожному спілковому підприемстві мати ґарантії якнайбільш рентовної та водночас второпної господарки. Центральний уряд признае федеральну суверенність Карпатської України і не хоче ні в чому її нарушувати своею господарською порадою. Він бачить тільки, що Карпатська Україна мае замало фахівців, щоби могти безпечно взяти всеціло у свої руки ціле фінансово-господарське життя країни. Факт затримання деякої кількости чеських урядовців і фахівців у Карпатській Україні матиме тільки переходовий характер до часу вишколення власного, краевого апарату.

ГОСПОДАРСЬКІ ҐАРАНТІЇ ЧИ ПОЛІТИЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ?!

Безумовно, з чеського боку е деяка льоґіка арґументації, але з карпатоукраїнського — також. Нема сумніву, що згода на чеський ультимат принесла б зі собою повне господарське закріпощення Карпатської України чехами. Інша річ запрошений контрактово і добре заплачений фінансово-господарський дорадник, інша — назначений згори контрольор. Це вже прецеденс для чергових порушень краевого суверенітету. Інша річ контрактово згоджені спеціялісти й урядовці, інша — назначені згори Прагою на інтервенцію напр. фінансового контрольора чи ґен. Прхалі, яким би він українофілем не перродився. Дальше: евентуальні концесії чи торговельні договори, які признае Прага корисними, можуть видаватись карпатоукраїнському урядові некорисними — і навпаки. А „усправнення адміністрації"?! Чи це „усправнення" може наступатися тільки тоді, коли деякі ділянки адміністрації поведуть або виповнять у більшій частині чехи?… Що робити з фактом, що напр. на 1.70… службовців фінансового ресорту у Карпатській Україні нема навіть сотні українців?… Що в … совій управі (без робітників) нема навіть 10 відсотків українців, а в судівництві ледви 30 відсотків? Чи ввесь той стан недоторкальний, бо… розладнаеться апарат і адміністрація не буде „усправнена"? А що скаже населення, яке жадає віддалити спеціяльно тих чехів, що цілими роками йшли проти нього зі всякими Фенциками, Бродіями, — з ким хочете, коби тільки проти нього і навіть в останніх виборах остентаційно голосували проти його ставлеників?!

Отже не диво, що витворився конфлікт гострий і затяжний. Всі дотеперішні переговори в цій справі не дали ніякого конкретного висліду. Вслід за цим положення замість розяснюватися — затемнюеться.

Перед урядом Карпатської України стоять дві можливости: або таки договоритися з Прагою і найти якийсь компроміс, — або найти такі шляхи і засоби, які забезпечили б покриття дефіциту без участи Праги. В другому випадку мусіло б прийти до повного розділу фінансової і податкової політики між Карпатською Україною та Прагою, а що за цим слідуе: встановлення концесійних і кредитових звязків із закордоном. Карпатська Україна мусіла б відважитися на самостійну фінансово-господарську політику.

До речі сказавши, тенденції такого усамостійнення е в карпатоукраїнських політичних і господарських колах доволі сильні. Підставами там і обосновують тезу, що центральний уряд в … ділі стае меценатом і опікуном… з чужої кишені. А саме: вплив із посередніх податків, … хід з мита, монополів і спільних державних підприемств, що йдуть до спільного федерального буджету, можуть покрити нормальний буджет Карпатської України вже по відчисленню спільних федеральних видатків (військо, закордонні справи, фінанси, найвище судівництво). … вираховано на основі даних з 1936 р., що … на самій горілці вплатила Карпатська Україна до спільного буджету майже стільки, що … усі її вплив з безпосередніх податків.

Очевидно, вся ця проблема фіскальної … ципації вимагае ще докладних студій і … ме проводяться. Також справа господарської співпраці зі закордоном е дотепер невирішеним питанням.

Все це речі тяжкі, що їх не можна … ти в один мент, хоч з другого боку … сово-господарська ситуація зовсім не … нормальному розвиткові державного життя Карпатської України.

Тимчасом Прага знае тяжке положення країни і спокійно продовжуе … тику довершених фактів. Ось в останніх днях, хоч карпатоукраїнський уряд ще не … на будж. ультимат Праги — центр. уряд … вав для нього фінанс. дорадника і вислав … Хусту. Є ним д-р Крейза з мін-ства фінансів. З ним поїхав туди також буджетний експерт … Новак.

Дійсно, на лінії Прага—Хуст … рейди, яких сенс важко зловити, хоч …

Безумовно, у тісному звязку з такими … тично-господарськими комбінаціями Праги … іть також справа скликання першого сойму Карпатської України. Першого речинця на … ц. м. не приняв президент републики. … ний другий речинець на 11. ц. м. також … нувся дотепер з одобренням президента. … рилась дуже невиразна ситуація. Невже … жить в інтересі держави?… В інтересі … деральної співпраці у дуже тяжкий … публики?… А може хтось, десь, … ба створити нові „довершені факти" … правно-конституційно заговорить … ської України?!

Осьтак представляються нині … сини між Прагою і Хустом. Усі … ясно, що довго така гра у піжмурки — … не може.

ДИМІСІЯ МІН. РЕВАЯ.

І дійсно, політика довершених фактів … ги у відношенні до Карпатської України … шла з вчорашнім днем свое … дження.

Міністрові Ю. Реваєві, який учора в дорозі на Берлін зупинився у Празі, доручили декрет президента республики, яким звільнено мін. Ревая від виконування функцій міністра Карпатської України.

Факт говорить сам за себе. Міністр Ревай був передовим представником карпатоукраїнської течії, яка має на меті строге збереження засад федеральної конституції й саме тому виключала та виключає всяку конституційно-неправну інґеренцію одної країни в автономні права другої.

Очевидно, ця преважлива подія мала свій окремий відтинок передісторії. Мин. тижня ген. Прхаля відїздив знову з Праги до Хусту. Ваш кореспондент мав нагоду перед відїздом коротко з ним говорити. Пощо їхав ген. Прхаля? Виходило, що для вияснення і впорядкування відносин між ним та карпатоукраїнським урядом, при виявлених якнайкращих інтенціях з його боку.

Потім прийшли чергові, критичні хустські події: ген. Прхаля зажадав від уряду Карпатської України офіціяльно призначити йому ресорти. Йшло про ресорт фінансів і залізниць. Уряд це домагання відкинув після довгої і прикрої дискусії, виходячи зі засновку, що довершений факт іменування третього міністра без внеску премієра не може бути признаний державно-правним актом.

Після цього почалось найбільш несподіване: ген. Прхаля видав деякі військові розпорядки. Зі Сваляви в напрямку Хусту виїхали м. ін. тяжкі військові танки. Демонстрація, чи щось більше?!

Якби не було, реакція в цілому краю виявилася дуже різко. Вона триває до нині й оформлюється в дуже твердому, обєднаному фронті українського громадянства. На наш погляд, положення загострено непотрібно димісією мін. Ревая.

Саме перед хвилиною вернувся я від телефону з Хусту. Поденервування в столиці дуже сильне, але до ніяких інцидентів не дійшло. З Хусту виїхали до Праги: президіяльний секретар ред. Клочурак і д-р Юлій Бращайко.

СКЛАДНА ЗАГАЛЬНА СИТУАЦІЯ.

А тепер приглянься спокійно витвореній ситуації.

Перше, що вдаряє — це повна абсурдальність подій. Навіть тоді, коли чеський плян виглядав би зовсім реально, себто коли б були обєктивні можливости його перевести. Бо Прага, задумуючи господарсько інґерувати в життя Карпатської України, неначе б забувала про всю хворобливу пливкість політичного і господарського життя теперішньої Чехо-Словаччини. Чейже справа політично-правних і господарських відносин з Німеччиною ще не управильнена. Чехо-словацькі німці проклямують для себе права, яких не можнаб подумати в ніякій іншій чужій державі, вони не тільки не є нині обовязані служити, як „громадяни," в чехословацькім війську, але також, як німці, підлягають німецьким організаційно-життєвим формам та німецькому законодавству. Права, що їх признавали хіба в чужинецьких концесіях на Далекому Сході!

Та водночас затяжний і дуже гострий конфлікт зі словаками. Не напишу більше, як знають тут у політичних колах (тайна полішинеля), коли скажу, що словаки зажадали від Праги такого розділу влади, що нагадує вже не федерацію, — а міждержавну унію. Вимога окремого словацького війська, розділ державного скарбу (золота) і державного майна, окрема закордонна політика — чи все це не високо небезпечні прояви і загроза для цілости державного федерального життя?...

А внутрішня опозиція? Чи аналізувати гсі її фази, пляни і прояви?!.

І саме в такому часі, — чи є сенс у тому, що Прага робить нині у Карпатській Україні, а властиво довкола неї?... Чи обі сторони не повинні радше працювати всіми силами над злагідненням гостроти проблем, що їх створило 20 літ кольоніяльної політики на Закарпатті?..

Знаємо, дехто з компетентних празьких чинників скаже: — Є вимоги нашої закордонної політики, є довкола нас фатальна ситуація погроз і натисків. Добре, але нема справи, якої не можна б було поладнати при згідній співпраці обох сторін. Це у свому ставленні до закордонних проблєм доказував уже нераз карпато-український уряд. А дальше: який має звязок закордонний мотив зі справою регуляції господарських справ так, як це вважає відповідним інтерес краю? Чи врешті Карпатська Україна має правні арґументи інші, як Словаччина?! Рідко трапляються у політиці держав речі та ходи, яких ніхто не розуміє.

Що буде дальше з цілістю чехо-словацьких справ, зокрема зі справою нормалізації становища Карпатської України в рямцях федерації — невідомо. Багато залежить від політичного розуму Праги, Братислави і Хусту. Що торкається Карпатської України, то певне є, що там вповні оцінюють користи і небезпеки кожної дальшої акції. Більше, куди більше, ніж у Братиславі та Празі.

Тому слід спокійно вичікувати дальшого ходу подій. Національну рацію схоплюють у Хусті тверезо й основно.

Роман Голіян.

Fides ex necessitate esse non debet.

Чи латинка, григоріянський календар і псевдо-статистика наблизять два народи?

Варшава, 7. березня.

На пленарному засіданні сойму в дискусії над буджетом міністерства віроісповідань виступив цілий гурт польських озонових послів з Галичини на чолі з пос. **Кржиштоньом,** що намагався атакувати українську Католицьку Церкву, український правопис, календар та інші національно-віроісповідні цінности українців. На ці всі виступи відповів пос. **д-р Степан Баран.**

Висока Палато — почав український посол — реформатором небуденної міри підчас сьогоднішньої дискусії виявив себе пос. Кржиштонь. Цей реформатор проголосив тези, що глибоко врізуються в культурно-релігійне життя організації українського народу та його Греко-Католицької Церкви. Він домагається зміни правопису, зміни календаря і нової організації нашої Церкви. Це важні справи, проте не нові. Не нова передовсім справа правопису і календаря. Справа правопису є спільна для всіх східних і південно-східних славян. Є це кирилиця, або, як загально говорять поляки, славянська абетка. Послуговуються нею [illegible]ни, болгари, серби і частина білорусинів. І [illegible]озуміло, завжди в на[illegible] історії і тепер уживаємо того правопису ми.

Домагання зміни славянського письма на латинку випливуло вперше в Галичині в 1848-49 р., коли намісником Галичини перший раз був поляк граф Аґенор Голуховський. Він намагався ввести латинку, скликав навіть окрему анкету в цій справі і вона, що складалася з тодішніх українців, заявилася проти латинки. Цю думку графа Голуховського остаточно занехали і від 60 років до сьогодні тої справи зовсім не витягали. Заговорили про неї щойно нині при акомпаніяменті деяких польських часописів. На ці всі питання в справі азбуки дам відповідь словами великого польського письменника і рівночасно великого приятеля українського народу, **Владислава Оркана.** Сенатор Річипосполитої, професор Ягайлонського університету **Богдан Лепкий,** написав літературний нарис „Три портрети". Між ними є дуже симпатичний портрет Владислава Оркана, особистого приятеля проф. Лепкого. М. ін. у розмові з автором на тему правопису сказав колись Оркан таке: **„Говорять мої земляки, щоб ви змінили свою українську азбуку — як тепер пропонує пос. Кржиштонь. — „Коли їх послухаєте, тоді скажуть, що не розуміють вашої мови і т. д. Тут треба доброї волі і я її маю".** І власне цей великий польський письменник Владислав Оркан, родовитий польський ґураль з верховини, сам навчився української мови і прегарно нею володів. Сама латинка не змінить того, що істнує тепер серед польської суспільности, **а саме — незнання наших відносин, незнання нашої мови,** бо навіть уведення латинки мусіло б потягнути цілу низку нових графічних знаків, яких не знає польська абетка тому, що в українській мові істнують звуки, чужі польській мові. Латинка не наблизить українського народу до поляків, навпаки, стала би причиною нового спору, і я переконаний, що проект п. Кржиштоня не стане довершеним фактом.

Перейду до справи календаря, яка також не нова. Ще підчас великої війни станиславівський єпископ о. Хомишин увів був на території своєї єпархії григоріянський календар замість юліянського. Ця спроба не вдалася. Цифра може відповідати офіційній віроісповідній статистиці, але не відповідає дійсній національній статистиці. В рр. 1921 і 1931 перевели спис населення в цей спосіб, що багато українських сіл виключно з греко-католицьким населенням записали до рубрики з польською національністю. Як клясичний приклад наведу панам село **Прошову,** тернопільського повіту, село, що має понад 1.500 мешканців, національно освідомлене, високо культурне, з багатьма українськими установами. В цьому селі підчас переписів не було ані одної польської установи, бо не було там поляків, крім кількох робітників на фільварку. А проте ціле село крім родини о. Лопатинського, що вмер два місяці тому, і його служби в числі 12 осіб записали виключно як поляків.

Таких прикладів можна навести тисячі. Мало це також практичні наслідки. Мовний закон про шкільництво говорить, що школи для меншин, отже й українські, можна закладати тільки в громадах, де живе бодай 25% українського населення. Такі українські громади, що їх записали в польських рубриках, не можуть дістати української школи; ніякі рекурси тут не помагають, бо вища влада — кураторії і міністерство освіти — покликується у відповідях на паперовий факт, що в даній громаді нема 25% українців. Кожний, хто знає відносини у Східній Галичині на селах і в менших містечках, знає, скільки фантастичної фікційности у цих цифрах. (Голос: Нема Галичини!). Кожному відомо, що майже всі греко-католики уживають як розговірної української мови. Що торкається справи креування окремого греко-католицького єпископа для поляків, то ми не мали б проти цього застереження лише тоді, **коли б рівночасно створили римо-католицьку єпископську катедру для римо-католиків української національности.** (Голосні перериваня).

Прошу панів...

Маршал: Пане после, Ваш час минув.

Посол Баран: За хвилину скінчу, пане маршале. Польща була тоді велика і могутня, коли панувала в ній віроісповідна толеранція. Скільки разів толеранції не було, тоді Польща знижувалась і падала. Віроісповідна толеранція XVI. століття створила Люблинську унію. Нетолерантність і релігійні переслідування XVII і XVIII століття спричинили упадок Польщі.

Закінчу тим, що сказав учасник Собобру в Констанції у 1414 р. **Павел Влодковіц,** ректор краківської академії, всупереч середньовічній доктрині і практиці: **„Fides ex necessitate esse non debet"** — не може бути віри з примусу. Цю засаду знає також і польська конституція вст. 111, 113 і 115. Коли б постанови згаданих статтей були дійсністю, коли б релігійна толеранція справді панувала, тоді не було б боротьби, що панує тепер, була б спромога.., (Вереск і вигуки).

Маршал: Прошу кінчити, пане после...

Д-р Баран: І тоді могли б ми говорити про наближення українського народу з польським. (Перривання. Вереск).

Маршал: Пане после, не маєте голосу...

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ВИКІНЧУЄ БУДОВУ 30-ОХ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ.

ЛЬОНДОН. АТЕ. Як подає „Менчестер Ґардіен", до 4-ох місяців викінчать будову 30-ох британських воєнних кораблів, м. ін. 1 панцирника, 1 авіоматки, 2 важких кружляків і 2 легких.

У цьому році адміраліція хоче якнайскорше почати будову 20-ох бистрих конвоєвих кораблів, що охоронюватимуть торговельні кораблі підчас війни.

—o—

ОСЯГИ В МІЖНАРОДНЬОМУ ЛЕТУНСЬКОМУ РЕЙДІ.

ТРІПОЛІС. ПАТ. Після першої спроби в рямах міжнародного летунського рейду над Сагарою, перше місце зайняв італійський пільот Роґолі з 140 точками, друге місце зайняв Крокко (Італія) теж з 140 точками, третє Ле Шапелієр (Франція), що осягнув 120 точок випереджуючи дальших 17 співучасників. В середу рано почали чергову спробу правильности лету на трасі 1800 км., що веде через Тріполіс, Ґадамес, Ґон і Бенгазі.

Розпорядок станиславівського епископа

У СПРАВІ ВЕДЕННЯ МЕТРИК.

СТАНИСЛАВІВ. ПАТ. Щоб оминути кар, які падуть на греко-католицьке духовенство у звязку зі замітами фальшування прізвищ (коли у метрикальних витягах вписувати по українськи прізвища, вписані в метрикальних книгах по латинськи), станиславівський епископ д-р Г. Хомишин видав розпорядок з датою 1. ц. м., яким наказує гр.-кат. духовенству станиславівської дієцезії записувати прізвища так, як є записані прізвища родичів. Також гр.-кат. священник має на урядовім документі підписуватися так, як прізвище його батька вписане в метриці.

—o—

Німецькі аґресивні пляни супроти Голяндії та Швайцарії.

ФАНТАЗІЇ ФРАНЦУЗЬКОГО ЩОДЕННИКА.

Парискийй „Журналь де Деба" твердить, що Гітлер плянує нечайно заняти Голяндію та Швайцарію, опісля поставити Англії та Франції тверді умовини, від яких залежала б евакуація тих двох країв. Цю акцію заповів би Гітлер у промові, в якій підтримав би італійські територіяльні домагання.

НІМЕЧЧИНА ПОСТАЧАЄ ЗБРОЮ ДО СІЯМУ?

ПАРИЖ. АТЕ. Як говорять, Німеччина підписала зі Сіямом договір, на основі якого зобовязалася постачати сіямській армії кріси Мавзера, гармати Крупа та інший военний матеріял зі судетських фабрик.

—o—

Безоглядна бльокада побереж червоної Еспанії

НАЦІОНАЛЬНІ ПІДВОДНІ ЧОВНИ ЗАТОПЛЯТЬ КОЖНИЙ КОРАБЕЛЬ, ЯКИЙ НАМАГАВСЯ БИ ПРИЧАЛИТИ ДО ЧЕРВОНОЇ ЕСПАНІЇ.

БУРҐОС. ПАТ. В середу вечором ґенеральний штаб еспанської нац. маринарки оголосив комунікат такого змісту:

1) Середземноморське побережжя Еспанії між Саґунтом і Адрою замкнене для кораблів усіх держав — без огляду на те, який вантаж вони везуть.

Без окремого дозволу команданта середземноморської фльоти національної Еспанії ніякий корабель не може зблизитися на 3 милі до берега.

2) Недалеко картахенських фортів та між морською ліхтарнею Торре Лянева і рогом Пальос нац. підводні судна будуть затоплювати всі кораблі, які пробували б вплинути на еспанські територіяльні води.

Кораблі, які пливуть до червоної Еспанії, будуть мусіти причалити до одної з національних пристаней, зокрема до Барсельони, Пальми або Маляґи.

Постанова про бльокаду обовязує від хвилини, як її оголошено.

Анґлійський міністр війни про стан

АНҐЛІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

Анґлійський міністр війни Гор Беліша, мотивуючи в палаті громад буджет свого ресорту, виголосив цікаву промову, що ілюструвала стан сухопутньої анґлійської армії та формулувала спосіб виконання анґлійських зобовязань супроти Франції на випадок війни. Палата громад прийняла цю промову ентузіястично.

Японія не відчуває господарських санкцій.

ТОКІО. ПАТ. Міністер закордонних справ Аріта заявив, що Анґлія й Америка признали урядові Чан-Кай-Шека кредити тільки на те, щоб зробити фінансово - господарський натиск на Японію.

Міністр війни ґен. Італакі заявив, що Японія не відчуває господарських санкцій, які деякі держави виконують супроти Японії, і не натрапляє на ніякі трудноші в закупнах за кордоном.

ВІСЬ ЯПОНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

ТОКІО. ПАТ. Представник міністерства закордонних справ заявив на пресовій конференції, що вісь японської політики знаходиться в антикомінтернівському пакті, але — як це вже підкреслив міністр Аріта в парляменті, Японія не займе ніколи становища проти Франції, Анґлії та Злучених Держав.

ЯПОНСЬКО - МОСКОВСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ТОКІО. ПАТ. З Берліна вернувся до Москви японський амбасадор Того, який почав переговори у справі совітсько - японського договору про риболовлю. Він відбув уже дві розмови з комісарем Літвіновом. Представник японського міністерства закордонних справ заявив, що японський уряд хоче полагодити цю справу угодово.

Репрезентант Злучених Держав на коронації Пія XII.

Уряд Злучених Держав офіційно повідомив Апостольську Столицю, що на коронації Пія XII. буде урядовий репрезентант Злучених Держав. Президент Рузвельт особисто телефоном доручив американському амбасадорові в Льондоні Кенедієві, щоб він виїхав до Риму в характері офіційного репрезентанта Злучених Держав на коронацію нового папи. Цей крок президента Рузвельта, що не має подібних в історії взаємин між Апостольською Столицею і Злученими Державами, викликав велике враження

—o—

Тіло патріярха Крісті лежить у православній церкві в Канн.

Тлінні останки голови румунської православної Церкви, патріярха Мірона Крісті, склали на катафальку у православній церкві в Канн. В середу рано відправлено жалібне богослуження, на якому була тільки сестрінниця померлого та його найближче окруження. В четвер тлінні останки примістять у вагоні-каплиці та перевезуть до Букарешту.

Заворушення в Палестині.

ЄРУСАЛИМ. ПАТ. В цілій Палестині тривають заворушення. З ріжних сторін повідомляють про терористично - саботажні напади. Під час нападу на автобусс були 4 особи вбиті, 2 жидівки ранені. Щоб запевнити безпеку замість добровільної жидівської поліції робить службу кількасот анґлійських поліціянтів.

ОБЛАВА НА АРАБСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ.

ГАЙФА. ПАТ. Підчас облави у цілій низці місцевостей на південь від Гайфи, анґлійське військо схопило 25 арабських терористів, з яких одного застрілили, як намагався втекти

—o—

„ПАРТІЯ СТРІЛИСТОГО ХРЕСТА".

БУДАПЕШТ. ПАТ. Голова розвязаної недавно націонал - соціялістичної партії Губай повідомив у парляменті, що він оснував нову націонал-соціялістичну партію під назвою „Партія стрілистого хреста". У проводі нової партії стоїть пос. Губай, до управи партії належать самі емеритовані старшини з емеритованим ґенералом Степаном Дабо.

—o—

Змова в Іраку.

БАҐДАД. ПАТ. В Іраку викрили змову молодих старшин. Головним огнищем змови було військове летовище Рахід, на південь від Баґдаду. У звязку з тим викритим заговором арештовано кільканацятьох старшин і багато опозиційних політиків з б. премієром Гікмет Сулейманом. В окрузі Рахід проголосили военний стан.

Бельґійські соціялісти

НЕ ХОТЯТЬ СПІВПРАЦЮВАТИ ПРИ ВИБОРАХ З КОМУНІСТАМИ.

БРІССЕЛЬ. АТЕ. На засіданні генеральної ради соціялістичної партії відкинено пропозицію комуністів, щоб до виборів станути зі спільними листами.

На першому місці соціялістичної листи у бріссельській окрузі поставлено б. прем'єра Спаака.

НЕЗАЛЕЖНА ВАЛЬОНСЬКА ПАРТІЯ.

БРЮССЕЛЬ. ПАТ. Голова „Вальонської Концентрації" Маґіе хоче створити незалежну вальонську партію, яка візьме участь у виборах 2-го квітня.

По широкому світі.

У бельгійських виборах, визначених на 2-го квітня ц. р., візьме участь 2,667.000 виборців. Голосування у Бельгії обовязкове під карою гривни.

Президент Рузвельт висловився на пресовій конференції проти теперішнього закону про невтральність Злучених Держав і заявив, що цей закон служить радше війні, ніж мирові, ... його треба змінити.

В Газі вмер маршалок двору королеви Вільгельміни де Смет, якого переїхало авто.

Японський цісар дав своїй новонародженій дочці імя Суґаномія Таказо (благородна і чиста княжна). Це імя взяте зі старої ... поеми з 8-го століття.

Литовська рада міністрів вирішила ... литовський консулят у Харбіні. Консулом ... б. начальник канцелярії міністерства закордонних справ Єртуліс.

Синод румунської православної Церкви скликали на день 13-го ц. м.

До Сан Ремо приїхав на короткий ... командант італійського війська з Еспанії ... Гамбара. У Сан Ремо перебуває теж на відпочинку фельдмаршал Ґерінґ.

Близько місцевости Марчелліназа ... царо (Італія) впав літак. Пільот ... легкопадом, обсерватор згинув.

Князь Норфольк репрезентуватиме англійського короля на коронації Пія XII.

Туристичний договір між Німеччиною і Францією підпишуть у Берліні в найближчих днях.

На коронацію Пія XII. приїде ... граничних місій.

Від прилучення Австрії до Німеччини перейшло в австрійські руки 10 тисяч жидівських мешкань і крамниць.

Болгарія визнала „де юре" уряд Франка.

Преса про конфлікт Прага-Хуст.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА.

Берлінське видання **„Фелькішер Беобахтер"** з 8. III. містить великі телеграми з Хусту та Праги під наголовком „Прага проти Братислави і Хусту. Вмішування до словацької та карпато-української самоуправи", в яких обговорено димісію міністра Ю. Ревая та назначення ген. Прхалі міністром найважніших ресортів у Карпатській Україні; крім того зазначено вмішування праських централістів у внутрішні справи не тільки Хусту, але також Братислави. Редакція берлінського офіціозу додає від себе коротку, але важливу заяву: **„Треба буде з найбільшою увагою стежити за наслідками цієї централістичної аґресивности Праги".**

Орган маршала Ґерінґа **„Ессенер Національ-Цайтунг"** і близька до міністра закордонних справ **„Франкфуртер Цайтунг"** з 8. III. у телеграмах з Праги подають запевнювання офіціяльних чеських кол, що реконструкція карпато-українського уряду не має на меті нічого іншого, тільки скріплення карпато-української державности, що цю реконструкцію переведено в порозумінні (?) з премієром о. Волошином та що український національний курс Закарпаття в нічому не нарушений. Міністр Ревай відійшов, мовляв, тому, що він був сіллю в оці деяких сусідів як представник крайнього українського націоналізму. Взагалі з телеграм до обох цих органів видно намагання центрального уряду у Празі хитромудро забалакати прилюдну опінію, що нібито нічого злого не сталося і притупити вістря українських протестів проти іменування ґен. Прхалі міністром найважніших карпато-українських ресортів. Але вже з примітки берлінського „Фелькішер Беобахтер" ясно, що Празі не вдасться вибілити протиконституційний замах у Карпатській Україні.

Те саме бачимо в **„Кельніше Фольксцайтунг"** з 7. III., яка в телеграмі п. н. „Праський централізм" вияснює реконструкцію карпато-українського уряду **бажанням чеських централістів не пустити з рук своїх урядовців з українського Закарпаття.**

„Дер Міттельдойтше" (Маґдебурґ) з 7. III. повідомляє під наголовком „Прага реконструує карпато-український уряд", що новий міністр Степан Клочурак був віддавна суперником міністра Ю. Ревая і людиною довіря праських централістів, які користуються ним у боротьбі з українським автономізмом.

„Гренцботе" (Братислава) з 7. III. приносить цікаві інформації у власних телеграмах з Хусту. По тим інформаціям праський **центральний уряд поставив був домагання до премієра Волошина, щоб він подався до димісії ще перед скликанням карпато-українського сойму.** Своє домагання Прага мотивувала закидом, що за теперішнього уряду „в Карпатській Україні нібито загрожені лад і порядок". Шойно після димісії премієра о. Волошина Прага обіцювала дати згоду на скликання сойму. Премієр Волошин відкинув це домагання чехів, напятнував їхній арґумент про „несупокої" у Карпатській Україні як неправду і вислав своїх секретарів Клочурака та Ю. Бряшайка до Праги у справі переговорів. Річ у тому, що на основі постанови конституції сойм мусить бути скликаний найпізніше місяць після виборів, значить як останній речинець конституційного скликання сойму може бути день 12. березня. На цю обставину мали звернути увагу Праги висланники премієра Волошина. В міжчасі Прага ще загострила положення, звільнивши несподійно міністра Ревая та іменувавши без порозуміння з Хустом секретаря премієра Волошина Ст. Клочурака ресортовим міністром. У декреті президента Гахи про цю реконструкцію карпато-українського уряду вмістили ще одну важну несподіванку: ґенералові Прхалі віддали найважніші державні ресорти: внутрішніх справ, фінансів та комунікації.

„Дойтше Таґеспост" (Чернівці) з 8. III. подає телеграму про реконструкцію кабінету і додає до цього такі пояснення з офіціяльних чеських кол: Чехословаччина мусить бути в добрих сусідських відносинах з сусідами, **отже не тільки з Німеччиною, але також з Польщею.** Та проте попередній (карпато-український) уряд без на-[illegible] надавав громадянство всім українцям з Польщі та інших країн (?). Виринула потреба відновити у країні лад і привернути податкову дисципліну з уваги на буджетові недобори. Міністр Ревай, що уступив, виїхав у понеділок негайно до Берліна.

„Дойтше Рундшау" (Бромберґ) з 9. III. цитує голоси „Праґер Таґбляту", „Гренцботе" й орґану Генляйна „Ді Цайт" про нові авантури Праги у відношенні до Карпатської України. „Праґер Таґблят" довідується, що новий міністр Ст. Клочурак добрий українець та що його іменування під національним оглядом нічого не змінює в політичних відносинах Карпатської Укаріни. До реконструкції кабінету мусіло прийти з уваги на потребу добросусідських відносин з Мадярщиною та Польщею. Одначе це не змінює ні на волос основного політичного напрямку. Особа премієра Волошина дає повну забезпеку, що напрям, який він репрезентує, буде респектований і підтримуваний також надалі — таке крутять панове з Градчіну.

Зате німецький орґан з Еґеру **„Ді Цайт"** пише правильно, що замах Праги на уряд Карпатської України давно вже підготовляли. Сам факт відсування дати скликання карпато-українського сойму, що мало чейже статися ще 2. березня, багато давав до думання. Чехи знають, що по уконституванні сойму увійде в життя повна самоуправа Карпатської України. Прага не мала б тоді законної можливости приписувати Хустові вигідних собі міністрів і не могла б боронити хмари чеських урядовців, що розсілись на теплих посадах на Закарпатті. Тому чеські централісти намагаються ще перед скликанням сойму підготовити ґрунт для своєї дальшої геґемонії. Цікаве в тому звязку, що недавно вкрадено з касарні в Хусті 120 рушниць і два кулемети. Горячкова пошуканка влади не дала ніякого висліду. Чехи розповідають, що „зброю вивезено за кордон", але ті самі чехи ставлять завзятий опір проти озброєння карпато-українських „Січей". Є підозріння, що вкрадена зброя найшлась у руках чеської галапасницької бюрократії".

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понеділок, 11. березня 1889.

„ПАМЯТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

святкують у роковини його смерти скрізь по містах України — очевидно нелвно, бо того там не вільно. Шевченкове свято святкували вчора українці в Катеринодарі на Кубані і вчора вислали телеграму, адресовану на імя Ів. Белея, редактора „Діла", в якій при нагоді того всенароднього свята шлють свій привіт братам галичанам, котрі — як сказано в телеграмі — „прилюдно" святкують роковини Тараса. Сьогодні рано ми дістали ту телеграму й містимо її в дотичній рубриці. Телеграма говорить сама за себе — ми-ж від себе бажаємо сердечним нашим братам чорноморцям і взагалі українцям, щоб і вони змогли якнайскоріше святкувати память Тараса прилюдно".

„ВИТАЄМО ВАС, БРАТІВ ГАЛИЧАН".

Катеринодар (в Росії). Святкуючи тут тихенько роковини Тараса, витаємо Вас, братів галичан, що святкуєте прилюдно ті роковини і бажаємо Вам дальшого поступу.

ОКРУЖНА МІСЬКА ШКІЛЬНА РАДА У ЛЬВОВІ

заводить у всіх дівочих школах у своїй окрузі одноразову шкільну науку. Таке заведено покищо лише на пробу в цьому шкільному році. На кінцеві години визначено наукові предмети, що не вимагають більшої умової напруги, як ось каліграфії, співу, рисунків та жіночих ручних робіт.

БРИТІЙСЬКА ЕКСПЕДИЦІЙНА АРМІЯ ЗЛОЖЕНА З 19-ОХ ДИВІЗІЙ ГОТОВА ДО ОПЕРАЦІЙ НА ЕВРОПІЙСЬКІМ КОНТИНЕНТІ.

При дискусії над буджетом міністерства війни мін. Гор Беліша дав пояснення про брит. експедиційну армію, що її Анґлія на випадок війни вислала б на европейський континент. До тої армії буде належати: 13 дивізій піхоти (4 активні та 9 територіяльних), 3 змоторизовані дивізії терит. армії, 3 панцирні дивізії (2 активні, 1 територіяльна). 2 бриґади повзів. Разом експед. армія матиме 19 дивізій. Плян транспорту тої армії на терен війни вже устійнений.

У справі недоручування українських друків на Волині та Холмщині.

Інтерпеляція пос. д-ра Степана Барана до міністра почт і телеграфів.

(Продовження.)

Щоб усунути небувалу досі практику систематичного недоручування передплатникам щоденника „Діло" на Волині, зокрема у Кремянці, адміністрація щоденника „Діло" у Львові звернулася 27. XII. 1938 р. до Дирекції Округи П. і Т. у Львові з письмом такого змісту: „Від деякого часу передплатники нашого щоденника „Діло" в Олеську і Кремянці реклямують, що зовсім не дістають нашого часопису. Наші передплатники звертались до Почтового Уряду у Кремянці з реклямаціями, та Окружний Уряд П. і Т. у Кремянці письмами ч. Н. О. 36 з дня 19. XII., 21. XII. і 22. XII. ц. р. повідомив їх, що реклямовані часописи („Діло") до Почтового Уряду у Кремянці взагалі не доходять. Волинська Духовна Консисторія у Кремянці письмом ч. 25623 повідомила нас, що від дня 16.XII. взагалі не дістає „Діла", а знову наш передплатник п. Д. Стецишин з Олеська вже від кількох днів повідомляє нас, що не дістає нашого часопису. Тому звертаємося з проханням якнайскорше усунути повищі аномалії. — Ми вплачуємо грубий гріш на почтову гуртову оплату, кожного дня висилаємо на амбулянс Львів—Здолбунів якнайправильніше наш щоденник, і не випадає, щоб ми мали підозрівати, що наші пересилки пропадають по дорозі. Дуже прохаємо вглянути у повищі справи і зробити відповідні заходи, щоб усунути неправильности, бо такий стан приносить нам необчислені втрати".

У відповідь на це адміністрація „Діла" дістала письмо такого змісту: „Дирекція Округи Почт і Телеграфів у Львові. Ч. П. П. 67/9163/38, Львів, дня 2. січня 1939. До Адміністрації часопису „Діло" у Львові, Ринок 10. У звязку з внесеним сюди письмом з 27. XII. 1938 у справі недоходження часописів, призначених для відтинків в окрузі доручувань У. П. Т. Олесько, повідомляємо, що тутешня Дирекція поробила відповідні доходження по укінченні яких поінформуємо П. Т. видавництво про їх вислід. Справу реклямації часописів, що призначені для відборців, які живуть у Кремянці, переслали ми згідно з компетенцією Дир. Окр. П. і Т. в Люблині, яка від себе поробить дальші зарядження. За Директора м-р Фастнахт, управитель відділу". На письмо з дати Львів, 27. XII. 1938, спрямоване спершу до Дирекції Окр. П. і Т. у Львові й останньою переслане до Дирекції Окр. П. і Т. у Люблині, як територіяльно компетентного уряду, Адміністрація „Діла" дістала письмо такого змісту: Дирекція Окр. П. і Т. у Люблині, ч. П: П: 304/39, Люблин, 14. I. 39. До Адміністрації „Діла" у Львові, Ринок 10. — На письмо з 27. XII. 38, спрямоване до Дир. Окр. П. і Т. у Львові у справі недоручування часопису „Діло" У. П. Т. Кремянець I, Дирекція повідомляє ввічливо, що переведені доходження не ствердили провини почтових орґанів У. П. Т. Кремянець I. дотично недоручування Вашого часопису передплатникам. На основі переведених доходжень стверджено, що всі примірники „Діла", зараз як тільки прийдуть, доставлювано адресатам. Тому, що часописи не підлягають у часі почтового транспорту спеціяльній контролі, трудно ствердити, які є причини недоходження часописів до передплатників, що вносять реклямації. — Начальник виділу м-р Г. Палляш.

Повище письмо Дир. Окр. П. і Т. у Люблині стоїть у суперечности з цитованими вище письмами Окружного Почтово-Телекомунікаційного Уряду Кремянець I., який виразно написав, що реклямовані часописи („Діло" завсіди реклямували) не надійшли до тутешньогс уряду, отже не могли бути доручені адресатам. Не можна також ствердити причини неналходження часописів для передплатників, що вносять реклямації, бо часописи в часі почтового транспорту не підлягають спеціяльній контролі. Один з передплатників „Діла" з Кремянця в листі до адміністрації „Діла" так характеризує теперішні відносини в ділянці систематичного недоручування львівських українських часописів на Волині. „Від дня 10. грудня 1938 р. треба занотувати у Кремянці дивне явище: почта не доставляє леґальних українських часописів. Якби на знак якоїсь чародійної палочки зникла на області цілого кремянецького повіту українська преса і то не тільки політичні часописи, але також науково-літературні, журнали і також фахові часописи, а навіть часописи для дітей, як „Дзвіночок" і „Світ Дитини". Предлюдією до цього був заказ, що його видало повітове старство у Кремянці книгарні Наук.

Т-ва ім. Шевченка у Кремянці продавати українські часописи і покарання в адміністративній дорозі управителя цієї книгарні п. Шекена гривною 200 волотих із заміною на 14 днів арешту за продажу часописів. Цей факт викликав численні коментарі та здогади. З терену кремянецького повіту, що має понад 80 прц. українського населення, почали надходити численні вістки, що ніхто з передплатників українських часописів, які легально виходять у межах Польщі і які не є сконфісковані, тих часописів не дістає. Почта функціонує нормально, листарі, обтяжені працею, сумлінно доставляють часописи у всіх мовах: польській, російській, німецькій, жидівській, французькій та чеській. З початку в повіті щирено навіть вістки, що в Польщі заборонено тепер друки в українській мові. Одначе виявилося, що воно так не є, бо подорожні зі Львова привозили зі собою українські часописи, видавані у Львові, а в польській пресі нераз появлялись цитати з львівських українських часописів. Рекламації, що їх вношено на почті, не мали ніяких наслідків, крім відповіди: „Нині ми не дістали українських часописів, може завтра надійдуть", і цього завтра даремне вичікують до нині від довгих тижнів. Голод львівскої української преси на Волині такий великий, що за примірник вартости 20 сотиків платять 1 золотий. Цей примірник обслутовує велике число читачів і його читають так довго, доки можна наслідком знищення прочитати окремі речення або також навіть букви.

Тепер у другій половині лютого доставляють час до часу адресатам деякі львівські українські часописи, але далі спорадично і винятково, а на рекламації все ще відповідають: „Треба здогадуватися, що до тутешнього уряду не надійшли, або правдоподібно Вам їх не вислали", — або також „може завтра надійдуть",

(Кінець буде.)

Самоуправні вибори.

ВИСЛІД ВИБОРІВ У ЗОЛОЧЕВІ.

В доповненні до допису в „Ділі" ч. 54 подаю, що з урядового оголошення висліду виборів у Золочеві виходить, що у нас вийшло: 16 поляків (13 ОЗОН і 3 ендеки), 7 жидів та 1 українець (Шнпула Михайло з нашої листи). Між заступниками є теж лиш 1 українець.

МОНАСТИРИСЬКА.

Поляки 12, жиди 3, українець 1.

—o—

З викладової салі.

ДВА РЕФЕРАТИ В 125-І РОКОВИНИ УРОДИН ШЕВЧЕНКА.

Дня 8. березня ц. р. Товариство наукових викладів ім. П. Могили у Львові владило виклад з приводу 125. роковин народин Шевченка. Були два реферати: В першому голова Т-ва **д-р Д. Лукіянович** дуже ясно й доступно, з використанням усієї літератури, змалював стан дотеперішніх студій над формальним боком творчости Шевченка (віршування, стилістика, мова і т. д.) і доторкнувся справи Шевченківських святкувань та їх значіння для нашого народу. У другому — **д-р В. Лев** дав спробу характеристики мови Шевченка, Шевченка, як основника нової літературної української мови. У загальній частині свого реферату прелеґент схарактеризував українську мову нової доби перед Шевченком і далі спинився докладніше над деякими питаннями Шевченкової мови: правопису поета (який ріжні видавці змінювали, при чому змінюючи і форми, а то й вислови, нібито „очищуючи мову"....), Шевченкової лексики (на основі т. зв. „Чигиринського Кобзаря"), при чому порушив такі справи: народня опінія в Шевченковій лексиці, архаїзми, здрібнілі слова, прикметники у функції епітетів, дієслова й деякі стилістичні прикмети Шевченкової мови.

Ясно, що про мову Шевченка в одному, навіть і двогодинному рефераті, при теперішніх студіях Шевченкознавства, коли ще до того не маємо канонізованого тексту Шевченкових творів, сказати щось загальне важко. Такий реферат мусіли би попередити докладні монографічні студії над Шевченковою мовою (деякі з них і назвав у свому рефераті д-р Лукіянович). Тимто й добре, що д-р Лев для свого популярно-наукового викладу вибрав деякі вибрані питання, які освітлював цитатами.

Цим разом саля була повна. Гості нагородили прелеґентів рясними оплесками.

—o—

Зі судової салі.

ЗА МОЛИТОВНИКИ „ОТЧЕ НАШ".

В Сасові пов. Золочів припинив м. р. золочівський шкільний інспектор о. деканові **В. Лискові**, пароховi Сасова, навчання релігії в тамошній народній школі. Щоб не залишати дітвори без навчання релігії о. В. Лиско почав вести науку релігії в парохіяльній церкві поза шкільними годинами, в чому допомагав його син, абсольвент богословії **Роман Лиско.** У школі пересиджували діти годину релігії даремне, в церкві вчилися вони пильно й д. рази релігії та церковного співу. При кінці року дістали зате діти в нагороду молитвеник „Отче наш". Це не подобалося управителеві школи і він заскаржив о. В. Лиска й Р. Лиска до прокуратури, яка теж повела проти обох згаданих процес. Окружний суд в Золочеві допитував дітей, деяких навіть заприсягав, спираючись на тому, що згадані молитвенники сконфіскував окружний суд у Тернополі. На розправі, яка вкінці відбулася, суд звільнив підсудних від вини й кари, бо хоч згаданий молитвеник був сконфіскований тернопільським судом, то конфіскати не проголошено ні в Моніторі, ні в Деннику Законів.

Діти зізнавали в суді чистою українською мовою. Боронив адвокат Вол. Безпалько.

ЗА ВБИВСТВО МАЛОЛІТНЬОЇ.

Окружний суд у Стрию засудив Михайла Савицького з Летні за злочин убивства малолітньої Евгенії Зварич на 8 літ вязниці. Це сталося на забаві з нагоди Великодних Свят у минулому році. Внаслідок апеляції по переведенні доказів, жертвованих оборонцем, Апеляційний Суд у Львові скасував присуд окружного суду в Стрию та обвинуваченого Савицького зовсім увільнив від вини і кари. Предсідником трибуналу був суддя д-р Ляневський, обвинувачував прок. Гриневецький, боронив адв. м-р Евстахій Середяк з Мединич.

ПРИСУД НА ЧЕСЬКОГО ДИВЕРСАНТА.

Окружний суд у Тешині засудив на 1[illegible] років вязниці чеського громадянина Івана Штербера, який 1. листопада 1938. р. убив „пшодовніка" польської граничної сторожі, беручи участь у диверсійній акції.

Вісти з Карпатської України.

УНО ПРО КОНФЛІКТ З ПРАГОЮ.

ХУСТ, КУП. В Хусті відбулися наради президії УНО, на яких обговорено наслідки конфлікту з Прагою. УНО рішуче запротестувало проти політики Праги і післало свої гострі резолюції.

ПРОМОВА ПРЕМ. БЕРАНА.

Вчора прем. Беран виголосив велику промову на зїзді службовиків партії національної єдности, на який прибуло коло 7.000 осіб. Уряд змагає — підкреслив промовець — до вдержання льояльних взаємин з Німеччиною та іншими сусідними державами.

ПРАВОСЛАВНІ ПАРОХІЇ.

Православних парохій є тепер у Карпатській Україні 140, з того 115 систематизованих, правосл. монастирів 5. Православних є разом коло 150.000. Синодальний комітет Української Православної Митрополії містить заклик, щоб складати жертви на оснування православної парохії у Хусті.

МІСЦЯ ДЛЯ СПЕЦІЯЛІСТІВ.

У карпатоукраїнській пресі появились оповістки, що спеціялісти з ріжних ділянок можуть найти працю. Зокрема українці, які перейшли вишкіл телефоністів у армії, мають негайно зголоситися до поштового відділу міністерства господарства.

ПОШТОВІ МАРКИ.

Поштові марки, що появилися з нагоди скликання першого карпатоукраїнського сойму, вже майже всі розпродані.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

„Нова Сцена" виставила 8. ц. м. у Хусті „Сорочинський ярмарок".

ПАМЕЛЯ ФРАНКО. 4)

Брехня.

Перший день на волі Мік перебув сумно і сердито. Лежав у постелі як довго лише можна було і вийшов з хати аж у першій. Полуденок спожив на вулиці Рояль там, де бував з Джоіссою, але покарав себе тим, що казав собі дати заморожену яєшню, замість омлету, і не замовив вже другої страви. Замовив пляшину коштовного ренського вина, від якого розболіла його голова. Багато часу прогайнував в конторі подорожей Кука вимінюючи на франки банкноти фунтів, що їх спочатку був задумав завезти незміняні до Англії. Навіть тоді була щойно третя година. Думка, що може стрінути Джоіссу, переслідувала його. З насуненим на очі капелюхом сидів більше як годину у кавярні на бульварі Гансмана і розвязував якусь шараду в ґазеті.

Пів до 5-ої покинув розвязувати далі шараду і взяв таксівку до готелю Ріц, де приїхав на 10 хвилин за скоро. На сам вид тої палати покращав його гумор. Хлопцеві, що байдуже обслуговував ліфт, кинув слова „третій поверх" і поїхав угору.

Застукав до дверей зеленого будуару і ввійшов з легким серцем. Аталянта наче моделька лежала на софі і пила чай. Глянула на Міка своїми чорними і мудрими очима.

— Люба, заговорив Мік. — Якжеж чудово трапилося! Я перехитрив свою наречену і тепер маємо три дні волі!

— Ти того певен? Бо я не дуже.

— Якто? Що сталося?

—Зараз дізнаєшся. — Поцілуй мене Міченьку!

— Серденько, — сказав Мік притулюючися ближче. Він учув як двері легенько скрипнули і підвівся. Цікаво, скілько викупу схоче покоївка Фернанда в суботу по приїзді графа.

Але то не була Фернанда. Руки Аталянти пощезали з плечей Міка. Її багрові губи зложилися до слова, але не промовили його. Жмут чорного і лискучого волосся упав Мікові на чоло. Він хутко обернувся і доглянув широке та сердите лице графа де Віллей, за яким несли валізки та клунки.

— Ти вже приїхав, Чарлею? — крикнула — О, що за радість!

— Зачиніть, папе, — сказав граф до Міка, — але думаю, що ми ще не знаємося.

— Пан Рідель, зарекомендувала Аталянта. Все ще несвідомий незручности свого положення, що і без того було принизливе, Мік уклонився. Граф був шість стіп заввишки, і широкими, агресивними плечима, на вид якийсь сердитий.

— А мені час уже йти, — сказав Мік.

— Мікі, так скоро? Але чому?

Чарлей глянув дико довкола себе. Мік пустився до дверей. Аталянта закричала: — Ви забуваєте, що разом маємо обідати!

А на знак невдоволення, що вийшов від її чоловіка, додала приємно: Мік запросив нас на той обід. В якій годині маємо ставитися, Мікі?

Мік уже був при дверях. — Не думаю, — почав Мік вимовлятися, але граф пустився в його бік і Мік сказав: — В осьмій! — і вилетів.

*

Пляшки шампана порожніли і скоро шипіли і пінилися. Аталянта виглядала гарніше, як усі інші в кімнаті.

Граф і Мік Рідель, кидаючи на себе час від часу грізні погляди, танцювали з нею по черзі. Коли це була черга Міка, він оглядався з остраху, щоб граф не заатакував ззаду.

— Серденько! — шептала Аталянта в танцю. — Люблю тебе!

— Цить! Він бачить нас!

(Докінчення буде.)

Економічний огляд.

Актуальність кольоніяльно сирівцевої і кольоніяльно-збутової проблеми.

В сучасній міжнародньо-політичній грі держав тотальних і держав демократичних кольоніяльна проблематика грає першорядну ролю. Ця проблематика зрештою лягла в основу майже всіх конфліктів після великої війни і мабуть нею повні будуть також найближчі роки.

„Кольонії" — це найгрізніший динаміт, що загрожує всесвітньому мирові. Це боєве гасло, що штовхало італійські дивізії в глибину Абісинії, а по її завойованні втримує Італію у стані дальшого поготівля, тепер супроти Франції. Це боєве гасло для Японії, що вдерлася ген-ген у глибінь азійського суходолу. Це боєве гасло Німеччини, яка справу ревіндикації передвоєнних кольоніяльних теренів ставить щораз-то гостріше.

Кольонії мають безсумнівну господарську, політичну і престіжову вартість.

Господарська вартість кольоній лежить у їх **сирівцях, у їх ринку збуту та їх поселенчих теренах.**

До 1914 р. кольонії не мали такого господарського значіння, як після великої війни, во-[illegible]рема як в останніх роках. Правда — вони були джерелом багатства перших кольоніяльних держав (Еспанії, Португалії), а також пізніших (Англії, Франції, Голяндії, Бельгії, тощо). Але в обставинах передвоєнного господарського лібералізму всі держави мали доступ до кольоніяльних сирівців і ринків. Також свобода іміграції усувала всі трудноші, звязані з надміром населення, з його природнім приростом у перенаселених державах.

Та змінились часи, змінились відносини. Величезні обмеження в міжнародньому товаровому обміні, що виросли з амбіцій господарської самовистарчальности всіх держав та з мобілізації їх економіки для можливих воєнних небезпек, загострили проблему сирівців і збуту промислових виробів на кольоніяльних ринках. До поданих вище причин долучилась теж конечність осторожно господарити запасом девіз чи золота в тих державах, що ними небагаті. Знову ж майже неможливість еміґрувати поставило деякі держави, де населення переростає спромогу його продуктивної праці і прохарчування, перед конечність найти за всяку ціну кольонізаційні терени.

До цього потрібний титул суверенности в кольоніях і за цей титул суверенности йде боротьба дипльоматична та збройна.

Загрожені у своєму „щасливому посіданні" кольоній держави вишукують усі можливі арґументи, щоб протиставитись новому поділові кольоній. Між іншими вони заявляють, що кольонії багато коштують кожну метрополію, даючи в заміну мало, а через те вони є дефіцитові. Очевидно цей арґумент слабий і нікого не відстрашує від бажання належати до кольоніяльних суверенів.

Колишній віцемаршал польського сойму др. Ян Дембський, який на терені Міжпарляментарної Унії висунув польські кольоніяльні домагання і їх боронив у розмові зі співробітником органу Ліґи Морської „Морже" опрокинувши арґумент нерентовности кольоній звідомленням референта кольоніяльного буджету Бельгії. Згідно з цим звідомленням **одно Конґо** приносить Бельгії пів міліярда франків річно у формі дивиденд, дальше добре платні посади для 10.000 бельгійців, сирівців вартости півтора міліярда франків річно (куповані не за чужі девізи, а за власну валюту). Конґо крім того купує в Бельгії товарів на більш як 300 міліонів франків річно, є головною підставою для розбудови торговельної бельгійської маринарки, тощо. Дембський згадав теж від себе, що Конґо приносить Бельгії девізи чи пак золото за сирівці що їх продає він іншим державам.

Ті, що хочуть залишити незмінним теперішній стан поділу кольоній, видвигають дальше арґумент, що кольонії не мають такої великої вартости, як джерело сирівців і ринок збуту. Та вже вистачить згадати про дві великодержави, Англію і Францію, щоб теж і цей арґумент визнати безосновним. Участь кольоній у загаличній торговлі В. Британії переходить 40, а Франції — 25 відсотків.

Також і третій арґумент, нібито-то кольонії не можуть бути тереном для поселення масової еміґрації і через те для перенаселених держав маловартні, не дуже то стійний, бо: 1) є ріжні кольонії коли йде про їх поселенчу вартість, 2) посідач кольоній може розбудувати свій промисл, користуючись кольоніяльними сирівцями і ринком збуту, а завдяки розбудованому промислові може прохарчувати надвишку своєї людности.

Кольонії мають не тільки господарське значіння, але — як зазначено вище — також політичне і престіжове. **Політичне,** — бо посередньо шляхом господарського зміцнення збільшують оборонний потенціял, 2) безпосередньо можуть служити як воєнні бази для морської і повітряної фльоти, ба навіть можуть дати кольорового рекрута. Престіжове, — бо держава, яка має кольонії, є державою світового значіння з відповідно поширеною скалею інтересів і заінтересування інших держав.

Твердість, з якою тотальні держави висувають справу кольоній як сирівцевої, збутової і поселенчої бази, відбирає спокій не тільки малим кольоніяльним державам, як Голяндія, Бельгія, тощо, але теж і великодержавам, Англії та Франції. Всі розуміють добре, що кольоніяльний вузол треба рішуче розвязати. Але ріжні спроби — згадаймо хоч би відому недавно подорож Освальда Пірова, міністра війни Півд.-Африканської Унії, до ріжних столиць кольоніяльних метрополій — виказали тільки, як тяжко розвязати кольоніяльну проблему.

Конверзійні позички українських кредитових установ і їх сплата.

Цій важній справі присвятив дир. І. Ольховий передовицю в журналі „Кредитова Кооперація" (зшиток за лютий). Діло в тому, що конверзійні позички оплачують наші люди **дуже неправильно, або й зовсім їх не** сплачують. Це має своє джерело у лихому виконуванні з частини [illegible] постанов про конверзію хліборобських довгів, у різних поголосках, що вийде ще таке право, що поверне хліборобам сконвертовані довги і що тому треба зі сплатами довгу радше підождати. Не без впливу є теж загальне вичікування на якісь такі по[illegible], що самі собою звільнять довжників від усіх зобовязань.

Тому українські кредитові установи, зокрема найбільш [illegible] українбанки, мусять старатися, щоб заморожені в конверзійних позичках гроші вернулися якнайскорше до них, щоб можна було їх ужити з користю для нашого господарства.

Наші конверзійні позички — пише дир. Ольховий — [illegible] дуже вигідні і їх оплата **ніяк не вимагає аж [illegible],** бо наші хліборобські довжники могли б сплатити їх у значно коротшому часі, коли тільки їх спонукають до цього моральні, громадянські та матеріяльні мотиви. Останній мотив [illegible] і треба тільки зробити його **широко відомим,** щоб конверзійні довжники були матеріяльними користями заохочені скорішим темпом сплатити свої довги.

Боїмось за будучність конверзійних позичок, бо бачимо, що дуже підупала моральна сила та солідність у відношенні до зобовязань, а це створює такі настрої, що важко серед них виявитись, яка буде остаточна розвязка цього важного і болючого питання.

Автор уважає, що українські кредитові установи повинні присвятити в цьому році **дуже велику увагу** справі стягнення конверзійних позичок, повинні всім способом мішно натискати, щоб їх сплачували довжники **чимскоріше з добровільних спонук, по змозі без інтервенції права.** Заохота, скріплена 25%-овим опустом довгу, напевно дасть свої добрі висліди. До цього треба поставити відповідно пропаґандивну акцію, при чому треба моральні і громадянські спонуки висувати на рівні з матеріяльними (опусти), бо вони ще не зовсім втратили свою силу у нас, коли їх пригадувати і на них покликуватись у відповідному місці і серед відповідних обставин.

Автор допускає навіть дальші жертви кредитових установ для скоршого стягнення заморожених у конверзійних позичках оборотових капіталів і повчає в тому [illegible] чинники, що проводять українбанками.

Для здеморалізованого елементу, що користаючи з нерішучости і неприхильности до кредитового апарату конверзійного права наніс шкоду нашим кредитовим установам, радить інж. І. Ольховий завести чорну листу і вже ніколи не давати їм позичок. Хто не хоче платити позички, не повинен її ніколи дістати, **бо допомога кооперативи не сміє ніколи обернутись у її кривду,** яка напевно є там, де довжник приневолює кооперативу до надмірних опустів довгу. Кривда кооперативи мусить бути добре закарбована на кожному довжнику, що використав кооперативу і він вже ніколи не повинен найтися у рядах її довжників

—o—

АСО в Карпатській Україні.

До Хусту приїхали представники найбільшого торговельного дому одностайних цін Андер і Сп. (АСО) з Оломуцна і роблять потрібні кроки для заложення великої крамниці в Хусті з пізнішими філіями в Рахові, Вел. Бичкові, Севлюші і Сваляві. Закуплено вже в Хусті дім за 290.000 чк., де буде міститись крамниця, каварня і велике кіно. АСО буде також набувати вироби карпатоукраїнського людового промислу, особливо деревляного і розпродувати по всій ЧСР.

З нашої кооперації.

ПРАЦЯ КООПЕРАТИВ ЗДОРОВЛЯ В 1938 Р.

В 1938 р. працювало три українські кооперативи здоровля а саме: в Ремeнові (заложена в 1937 р.) в Боднарові від 2. II. 1938 р. і в Цеблові від 9. XI. 1938 р. Праця наших кооператив здоровля ділиться на три ділянки: 1) лікарські поради, 2) запобігання недугам і 3) пропаганда здоровля. На перше місце висувається у них покищо перша ділянка, хоч і дві другі виказують розвоєві тенденції.

З лікарських порад користало в 1938 р. в **Ременові** 1626 осіб, з того 809 членів (49.8%) і 817 нечленів (50.2%). В Боднарові за 11 місяців — 808 осіб, до того 472 членів (58.4%) і 336 (41.6%) нечленів. В Цеблові за три і пів місяця 238 осіб, з того 208 (87.4%) членів і 30 (12.6%) нечленів.

У **ділянці запобігання недугам** в Ременові уділив лікар порад матерям немовлят 51, вагітним 18, защіпив 5 дорослих осіб, зареєстрував 19 випадків туберкульози, 1 венеричних недуг і 5 трахоми. В Боднарові уділив порад матерям немовлят 51, вагітним 9, защіпив 2 особи, ствердив 33 випадки туберкульози і 2 венеричних недуг. В Цеблові лікар уділив порад матерям немовлят 8, вагітним 1, зареєстрував 6 випадків туберкульози.

В ділянці **пропаганди здоровля** в Ременові виголосив лікар 17 рефератів і зробив перегляд 64 домівок членів, в Боднарові — **34 реферати і перегляд** 258 хат, в Цеблові 5 **викладів і перегляд 9 хат**

З цих кількох даних бачимо, яку велику місію сповнюють на наших селах кооперативи здоровля.

ЖІНОЧІ ҐАЛЯНТЕРІЙНІ КООПЕРАТИВИ.

Про наші жіночі ґалянтерійні кооперативи находимо цікаву статтю д-ра П. Панченка в ч.10 Господарсько-Кооперативного Часопису. Продажем ґалянтерійних товарів займається у нас 11 самостійних кооператив, з яких автор вибрав ті 5 кооператив, що їх провадять виключно жінки. До них належать кооперативи: „Жіноча Спілка" в Городенці, „Жіночий Базар" в Коломиї, „Жіночий Труд" в Косові, „Жіночий Базар" в Теребовлі і „Мета" в Ст. Самборі. Ці 5 кооператив мали в 1938 р. 891 членів, 12 тис. зол. власного капіталу і 37 тис. зол. чужого капіталу. Найкращі розвоєві тенденції мають дві кооперативи: „Жіночий Базар" в Коломиї і „Мета" в Ст. Самборі.

ПОКАЗИ КООП. ФІЛЬМИ В ЛЮТІМ Ц. Р.

В лютім ц. р. відбулись покази кооперативної фільми „До добра і краси" в 9 місцевостях. Усіх висвітлень у цих місцевостях було 19. Фільму оглянуло підчас цих висвітлень 4.150 осіб.

СКІЛЬКИ ОСІБ ОГЛЯНУЛО КООПЕРАТИВНУ ФІЛЬМУ У ЛЬВОВІ.

У Львові тішилася наша кооперативна фільма великим успіхом. Разом відбулося у Львові для львівського громадянства 9 висвітлень, з того 6 у великій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка, 3 в менших львівських салях. Разом на цих показах оглянуло фільму 3.600 осіб, з того на 5 показах для старшого громадянства оглянуло фільму 1650 осіб і на 4 показах для шкільної молоді 1950 осіб.

ЗНИЖКА НА КООПЕРАТИВНІ ВИДАННЯ.

З нагоди місяця книжки Ревізійний Союз Українських Кооператив знижив на місяць березень ціни на майже всі свої видання. Подрібний список поданий в ч. 10. Г. К. Ч.

Важне для виборців до міської ради у Львові.

Від середи у всіх міських дільницевих комісаріятах виставлені до перегляду списи виборців. Їх можна перевірювати до неділі: у пятницю і суботу від год. 17—21, в неділю від год. 10—13. Щоб на випадок невписання на листу виборців доказати своє виборче право, треба взяти з собою особисту виказку („довуд") та картку зголошення (мельдункова картка), замість якої можна взяти книжку зголошення (мельдункову).

Ген. Франко чекає на вислід війни червоних з червоними.

ВУЛИЧНІ БОЇ У МАДРИДІ.

МАДРИД. ПАТ. В середу вечором положення в Мадриді дуже поправилося і запанував до деякої міри спокій. Причинився до цього своїм посередництвом полк. Ортеґа, що хоч комуніст зголосився до послуг Ради Народньої Оборони. В пізних вечірніх годинах місто мало зовсім нормальний вигляд, тільки у віддалених від центру дільницях траплялися сутички.

В четвер рано почалися знову бої. Рада Народньої Оборони, яка досі послуговувалася гуманітарними методами у поборюванні бунту, мусіла — як твердить „Уніон-Радіо" — вхопитися гостріших засобів, щоб утримати спокій у Мадриді. Всі виходи у Мадриді обсаджені військом ґен. Міяхи.

У Валенсії спокій. Рада Народньої Оборони опанувала положення і перевела численні арештування.

КОМУНІСТИЧНИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Комуністичним бунтом проти Ради Народньої Оборони і ґен. Міяхи керує Комуністичний Революційний Комітет, у проводі якого стоїть Фелікс Монтієль, б. делеґат в уряді праці та пропаґанди. В цілій низці місцевостей, де комуністи здобули владу, зорґанізовано вояцькі та робітничі ради.

Мадридська радіостація проголосила в пополудневих годинах у четвер, що військо ґен. Міяхи здушило комуністичне повстання у всіх провінціяльних містах. Тільки в Кудад Росаль та в кітловині Пуерте Ляно комуністи ще втримуються. Боротьба триває.

ДРАКОНСЬКІ ЗАСОБИ ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

БІЛЬБАО. ПАТ. З Мадриду повідомляють: Полк. Казадо виголосив через радіо промову в імені Ради Народньої Оборони. Промовець заповів, що Рада Оборони вживе драконських засобів супроти комуністів. Вечором відділи ґен. Міяхи почали наступ на осередки опору комуністів. У бою вживали ручних гранатів, скорострілів та польової артилерії. Вечором проголошено комунікат, що в південній частині Мадриду переломано опір комуністів. Військо ґен. Міяхи взяло до неволі 1.400 противників.

ҐЕН. ФРАНКО УПОМИНАЄТЬСЯ ЗА КОРАБЛІ.

БУРҐОС. ПАТ. З Орану повідомляють, що туди приїхав від еспанського національного уряду командор Пуна, щоб вести переговори у справі еспанських кораблів, які схоронилися до Орану і Бізерти. По думці уряду в Бурґос ці кораблі треба звернути ґен. Франко на підставі міжнароднього права. З другого боку є вістки, що французька влада почала роззброювати згадані кораблі.

КЛОПОТИ З ЕСПАНСЬКИМИ ВТІКАЧАМИ. ЧИ НЕҐРІН І ДЕЛЬ ВАЙО ЗАЛИШАТЬСЯ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. ПАТ. Французький уряд далі робить заходи, щоб якось розвязати проблему еспанських утікачів. У пятницю рада міністрів вирішить справу побуту у Франції Неґріна і Дель Вайо. В четвер рано французька влада заборонила еспанським утікачам перебувати в Парижі та його найближчих околицях.

НІХТО НЕ ХОЧЕ ЇХ ПРИЙНЯТИ.

ПАРИЖ. ПАТ. Французьке міністерство закордонних справ звернулося до урядів Бразилії, Арґентини, Чіле, Уруґваю, Перу, Венесуелі, Куби, Мексику, Колюмбії і Канади з проханням, щоб вони впустили на свої території якийсь контингент еспанських утікачів. Уряди Бразилії, Арґентини, Канади і Куби відмовилися покликуючися на безробіття у їх державах. Арґентинський уряд заявив, що готов вислати до Франції харчеві припаси для еспанських утікачів. Інші уряди відповіли, що моглиби впустити на свої території тільки дуже невеличке число втікачів і то при дуже докладній селекції. Кандидатами на виїзд моглиби бути єдино хліборобські робітники.

Франція хоче мира але не дасть ні пяди своєї землі.

Французький сенат ухвалив одноголосно продовження діяння закону з 1936-го року про дворічну військову службу. Перед голосуванням промовляв сен. Фабрі, який підкреслив, що в теперішній винятковій міжнародній ситуації Франція мусить тримати під зброєю 550 тисяч людей, тобто 100 тисяч більше, ніж передбачували звичайні закони.

На тому самому засіданні промовляв премієр Далядіє, який заявив, що зголосить небавом ґенеральний проєкт національної оборони. Далядіє запевнював, що Франція хоче внутрішнього спокою і мира на границях, але рішена не відступати ані пяди своїх територій не зважаючи на труднощі, яким мусітиме протиставитися.

В ПАРИЖІ РОЗДАЮТЬ ПРОТИҐАЗОВІ МАСКИ.

Французька влада почала роздавати протиґазові маски цивільній людности Парижа. Акція в цьому напрямі йде ще від вересневої кризи, але тоді дістали маски тільки державні уряди, пожежна сторожа і поліція. Тепер роздають маски цивільній людности в шести округах, які вильосувано. Інші округи дістануть маски по черзі так, що за 6 місяців уся цивільна людність Парижа буде засоблена у протиґазові маски. Маски дістають тільки французькі громадяни, що не підлягають мобілізації. З чужинців дістають маски тільки студенти, які студіюють у Парижі.

Розважна і мирна політика Югославії.

В часі дебати над буджетом міністерства закордонних справ міністр **Маркович** виголосив довшу промову, в якій схарактеризував основні лінії закордонної політики Югославії. Заявивши, що Югославія живе і хоче на майбутнє жити в згоді з усіми державами, що хоче зберегти і дальше втримати випробувану приязнь з французькою республикою, що в сердечних взаєминах з Райхом бачить одну з найважніших цілей своєї політики та подібне у відношенні до Англії й Італії, міністр Маркович наприкінці своєї промови висловив надію, що розважна і мирна політика Югославії заґарантує мир югославянському народові. Але рівнобіжно з пацифізмом — казав мін. Маркович — у нас є рішуча воля боронити національної інтеґральности і життєвих інтересів югославянського народу.

—o—

Враження промови англійського міністра війни.

Промова англійського міністра війни Гор Беліші про англійські збросння й особливо про експедиційну армію, що малаб піти на випадок війни на поміч Франції, викликала велике враження у Франції, Німеччині та Італії. Франція прийняла цю промову з захопленням, італійська преса підкреслює, що англійські зброєння втратили вже дефензивний характер, а німецька преса не може знайти розумних причин такої декларації, яка може заважити на добросусідських взаєминах.

—o—

150.000 ФУНТІВ ДЕННО НА ЛІТАКИ.

Якби для доповнення промови міністра Гор Беліші, що говорив про англійську армію, англійський міністр летунства Кінгслі Вуд, домагаючись кредитів на летунство, виголосив у палаті громад промову, в якій представив стан розбудови англійських повітряних сил. Міністр Вуд заявив між іншим, що Англія видає денно на будову нових літаків 150.000 фунтів штерлінгів, але ця сума ще зросте.

ПАТРІЯРХА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ПОВІДОМИЛИ ОФІЦІЙНО ПРО ВИБІР НОВОГО ПАПИ.

СТАМБУЛ. ПАТ. Перший раз від століть патріярха Православної Церкви офіційно повідомили про вибір нового папи і запросили до участи в торжественному богослуженні, яке відправлять у католицькій церкві в день коронації Пія XII.

Сойм і сенат.

НАРАДИ СОЙМОВОЇ ХЛІБОРОБСЬКОЇ КОМІСІЇ З ПЕРЕШКОДАМИ.

Соймова хліборобська комісія радила в четвер над законопроектом про скасування сервітутів у воєвідствах: львівськім, краківськім і в частині шлеського. Законопроект прийнято. Але в часі нарад пос. **Дудзінський** поставив внесок, щоб перервати наради на один день на знак протесту проти міністра хліборобства, який образив пос. Маліновського, бо не прийняв його, як він прийшов у проводі делеґації осадників. Міністр відіслав його до віцеміністра, той до директора департаменту, а той заявив, що не прийме делеґації з пос. Маліновським у проводі. Тоді делеґація зрезиґнувала з авдієнції.

В порозумінні з марш. Маковським, який взяв ту справу у свої руки, голова комісії **Фронцкевич** заявив, що ця справа на терені комісії вичерпана і не піддав навіть внеску пос. Дудзінського під голосування. Пос. Дудзінський покинув нараду.

ДИСКУСІЯ НАД БУДЖЕТОМ У СЕНАТІ.

Буджет на четверговому пленарному засіданні сенату реферував сен. **Скочиляс**. Із низки промовців виголосив гостру промову сен. **Пристор**, який торкнувся і справ „ліквідації", і „чистоти виборів" і безвиглядної озонівської акції проти полк. Славека. Полк. Ліговського, виступив гостро проти ... ських метод політичної боротьби, заявив, що теперішній сойм не має підстав до того, щоб вибирати нового президента держави і вирішувати укінці справу державного ладу.

З українських сенаторів промовляли **Микола Творидло** і сен. **Сергій Тимошенко**. Сен. Творидло ствердив, що польське громадянство поставилося неґативно до ... і польські відповідальні чинники ... ються до направи польсько-українських відносин, тому ґрупа українських сенаторів голосуватиме за буджетом. Сен. Тимошенко підкреслював, що Польща спільна батьківщина українського і польського народу, і український нарід є співгосподарем у польській державі у переконанні, що Польща — це ... ний чинник у втриманні мира на сході ... українська людність Волині змагає до ... тя з польським народом.

З польських сенаторів у своїх ... відповідали між іншими на промови ... сен. **Лехніцький** та сен. **Ґедройць**. ... полемізував з сен. Творидлом і заявив ... жить до покоління, яке не хоче ... ся правом відповідальности за державу ... заявив сен. Тимошенкові, що його ... дять сердечний відгомін серед польської ... ности Волині, яка теж бажає співпраці і шанує моральну й матеріяльну ... мішність української і руської ... тільки до того моменту, доки вони ... ють у цілість держави.

—o—

Згоріло село

В четвер 9. ц. м. вибухла ... жежа в однім з домів у Луці ... пов. Самбір. Сильний вітер ... на середні будинки так, що ... но рятункову акцію, згоріло ... Нещасні малоземельні селяни ... чого врятувати зі свого добра ... слідство у справі пожежі.

ЛЬВІВСЬКІ РЕКТОРИ В МІН. СВЕНТОСЛАВСЬКОГО.

В середу 8. ц. м. мін. Свентославський приняв на довшій авдієнції ректорів високих шкіл у Львові а саме: проректора університету кс. П. Стаха, ректора політехніки проф. Е. Сухарду і ректора ветеринарійної академії проф. К. Щуровського, які зясували хід відомих подій.

НОВИНКИ

11 БЕРЕЗЕНЬ.

СУБОТА

Ст. ст. 26. лютого 1939.
Порфірія.
Лат. Константина.
Сонце: схід — 5.47, захід — 17.22.
Місяць: схід — 0.05, захід — 9.15.

Завтра: 12. лютого. **Неділя.**
Ст. ст. 27. лютого 1939.
3. Неділя посту. Прокопа.
Лат. Глуха неділя. Григорія.
Сонце: схід — 5.45, захід — 17.24.
Місяць: схід — 1.04, захід — 10.00.
Остання чверть в год. 20.37.

—o—

— Скрипковий концерт Евгена Цегельського при співучасти піяністки **Володимири Божейко** відбудеться в неділю 12. березня ц. р. в год. 19.30 в малій салі Музичного Т-ва ім. М. Лисенка у Львові. У програмі Крайцерівська соната Бетговена і твори Мендельсона, Ліста, Чайковського, Людкевича та інші. 2—2

— Реферат „Чайковичі — український Лурд" виголосить д-р Константин Чехович у домівці читальні „Просвіти" на Личакові при вул. Крупярській, в неділю 12. ц. м. в год. 18-ій (6-ій веч.). Цей реферат відбудеться заходом Братства Матери Божої Неуст. Помочі.

— Українські пісні перед мікрофоном. У пятницю 10. ц. м. перед мікрофоном львівського радія виступить молода наша співачка Сова Гаврищуківна (мецосопран) з невеликим концертом українських пісень в год. 14.10—14.30. У програму входять: Степовий — „Три шляхи", Людкевич — „Верба", Лисенко — „І багата я" та „Стяжечка", Мусогорський — „Гопак" та Січинський — „І золотої і дорогої". Всі, що люблять рідну пісню й так рідко чують її на хвилях етеру, напевне цим концертом зацікавляться.

— Загальні Збори Т-ва Абсольвентів Торговельної Школи Р. Ш. у Львові відбудуться в неділю 12. ц. м. в год. 10. рано в домівці Т-ва (вул Куркова 14, II. пов., Купецька гімназія) із звичайним порядком нарад. Участь усіх членів з уваги на важливість нарад обовязкова.

— Музичне Т-во „Боян" у Бродах уладжує в неділю 12. ц. м. в салі Музичного Товариства „Стилевий Симфонічний Концерт" у виконанні власної симфонічної орхестри. У програмі, що складається з чотирьох частин, твори найкращих композиторів світової слави. У II. частині фортепіянове сольо п. Ірини Чума. Початок цієї незвичайно цікавої імпрези в год. 6 вечором.

— Іспит зрілости в Коломиї. В коломийській гімназії відбувся в лютому ц. р. іспит зрілости під проводом дир. Я. Котецького. До іспиту приступили: 11 абітурієнтів і 3 екстерністів. Іспит зложили: Баран С., Чорний З., Григорак Д., Каськів В., Лазаренко Г., Лутовий Б., Маковійчук М., Мартинець Е., Нагірний В., Найда В., Пірожок А., Стефанів Б., Турок І., Томчук Е.

— Успіх українського вченого. Міжнародне Товариство „Жан Жак Руссо" в Женеві видало малий твір (к. 300 ст.) професора О. Шульгина про Руса, як основника сучасного лібералізму. Праця професора Шульгина, яку сперш друкували в „Аналах" Товариства і яка дає цілком новий підхід до ідей Русо, викликала зацікавлення цілого наукового світу й залишиться клясичною в науці „русоізму", яку, здавалося, вже цілком вичерпано. Фахова преса зустріла книжку дуже прихильно зазначуючи, що автором її є українець та професор українського університету. (Оф.).

— Арештування в Перемишлині. В неділю 5. ц. м. рано перевела в Торках, пов. Перемишль перемиська тайна поліція разом із поліцією зі Стібна ревізію і по переведеній ревізії забрала до Перемишля, до поліційних арештів: Івана Длябогу (абс. торговельної школи), В. Мадая, В. Гуру та Анну Ривак (всі гімн. абс.). І попередньої неділі (26. лютого) була у деяких громадян ревізія. Тоді забрали Івана Длябогу, якого по трьох днях випустили; в тижні забрали Івана Салука. Всі вони сидять, хоч нічого підчас ревізії не знайдено. Причина арештувань невідома.

—

В городському суді в Буківську у процесі між Василем Шпиндою і Марією Гулич до числа Ц. 11/39 за заплату 900 зол. зізнавав як свідок Степан Гулич, 41-літній греко-католик, анальфабет, який нічого не розуміє, бо є умово упосліджений. На зазив судді, що говорив по польськи, він сказав: „Я не пристаю на польське". Розумів це очевидно: „Я не розумію по польськи". За це з місця покарав його суддя м-р Турек 3-денним арештом і зараз віддав його вязничному дозорцеві до виконання кари.

— У Львові подешевіє електричний струм на 3 сот. Львівський магістрат рішив обнизити від 1. квітня ц. р. ціну доставленого електричного струму на 3 сот. за 1 кільоватгодину. Досі одна кільоватгодина коштувала 63 сот., отже тепер коштуватиме тільки 60 сот.

— Справжня березнева погода. В середу й четвер 8. і 9. ц. м. панувала у Львові справжня брезнева погода. Спершу падав дощ, відтак сніг, який перейшов у заметіль, щоб за хвилинку щезнути з вулиць, залишаючи тільки славне вже у Львові болото. Все те чергувалося з гарною соняшною погодою. В четвер у ночі взяв приморозок, землю припорошив сніг і ранком побачили львовяни новий наклад зими, який у передполудневих годинах знову перемінився на весну.

— Арештування 9 ендецьких студентів за напад на університет. Слідство, що його переведено у звязку з подіями у львівському університеті 28. м. м. підчас відчиту д-ра Ст. Щотки, уладженого Польською Студентською Людовою Молоддю, довело до вияснення тла тієї події та до арештування 9 ендецьких студентів. Слідство виявило, що напасники зорганізувалися й відповідно озброїлися перед нападом у приміщеннях „Читальні Академічної" при вул. Лозінського 7 та у „Взаїмній Помочі Медиків УЯК", яка міститься в Домі Медиків при вул. Слодовій 10. У висліді слідства, на внесок прокуратора поліція арештувала таких студентів: Ст. Котовича, студ. прав, Фелікса Бжезіцького, студ. прав, Тадея Тарновського, студ. медицини, Анатоля Кочарського, студ. мед., Ст. Зарембського, студ. мед., Мечислава Шамоцького, студ. мед., Ст. Луцького, студ. прав, Тадея Ліпського, студ. прав, Едмунда Послушного, студ. прав. Усі арештовані є членами „Млодзежи Вшехпольскєй", кількох із них займають визначні становища у студентських організаціях.

— Львівська хроніка. До мешкання Кляри Лешієр при Марійській площі 5 вломилися злодії і вкрали гардеробу вартости 400 зол. — Зі складу заліза Льолі Ґрадз (Полтвяна) вкрали злодії залізних товарів на 300 зол. — У камяниці Гірша Вінтера при вул. Костельній 1 зарисувалися стіни з мешкання. Із загроженої частини дому дельожували мешканців. — Шофер Дамян Яремко їхав так нещасливо таксівкою через вул. Пілсудського, що на розі тієї вулиці наїхав на мур камяниці, ушкодив мур і знищив авто. — На площі Марійській к. гостинниці Жоржа появилася зовсім нага жінка, якою була, як відтак поліція ствердила, 32-літня умово хора Ольга Бахна. Нага жінка викликала на вулиці між прохожими сензацію та одночасно паніку. Божевільну забрала поліція до міських арештів, прикривши її на швидку руку якимсь плащем. — Поліція арештувала Івана Карпу „Янка Музиканта", який на вулицях нападав на самітних жінок і під загрозою ножа грабував їм торбинки, дорогоцінности і гроші. Ограбленим жінкам говорив на прощання „іти спокійно", якби хтось пошкодовану зачіпив, вона мала сказати, що „справу вже полагдив Каролько".

— Вязничного сторожа засудили на вязницю. Вязничний сторож Кароль Шковрон із Козільник переїхав ще у вересні мин. року Розалію Олеярську, коли ранком їхав до праці. Олеярська зломила собі при цьому руку. Тепер, коли вона виздоровіла, внесла проти Шковрона дві скарги: цивільну і карну. Городський суд засудив сторожа за загонисту їзду на 4 тижні арешту із припиненням. Розправу проти Шковрона в цивільнім суді відложили, тому, що присуд карного суду ще не став правосильний. Якщо той присуд стане правосильний, тоді вязничний сторож сам зазнає розкошей вязниці, в якій пильнував інших.

— Столітні. Мешканка Познаня Буксінська скінчила саме 100-ий рік свого життя і не зважаючи на такий вік, почувається зовсім добре та була навіть сама на богослуженні в костелі, яке в її намірення відправили. — У Клайпеді помер якийсь Калявіта, який дожив до 115 літ. До останніх днів свого життя виявляв він повну свіжість думки та не переставав працювати коло господарства.

— Величезні жандармські касарні в Німеччині. В Каринтії почали будову великих касарень, в яких примістять змоторизовані частини жандармерії. Ці касарні збудують на просторі 2 і пів кв. км.

— Щедрий подарунок. Совітський посол у Парижі, Суріц, передав французькому міністерству внутрішніх справ 5 міліонів франків, як жертву на втримання еспанських еміґрантів, які втекли до Франції в часі евакуації Катальонії. Тому, що їх утримання коштує понад 3,500.000 фр. денно, вистачить совітський подарунок на неповних півтора днів. Французька національна преса, яка вважає, що ціла еспанська війна є наслідком совітської провокації, твердить, що коли це не є несмачним жартом Москви, то мусить доказувати її повну фінансову катастрофу. (Офінор).

— Ероль Флін пропав. Із Голівуду повідомляють, що в тамошніх фільмових колах помітне сильне занепокоєння долею відомого фільмового актора Ероля Фліна, про якого нема вже від двох тижнів вістки. Фільмова фірма „Вернер Гроберс" визначила грошеву нагороду для того, хто викрив би або вказав би місце побуту пропащого актора.

— Свині роздерли пастуха. Недалеко румунського міста Сату Маре скажений кнур кинувся на пастуха Ю. Крайняка, перевернув його на землю й дуже потурбував. На пастуха, який утратив притомність кинулася ціла череда свиней і за кілька хвилин роздерла нещасного пастуха на кусні.

—o—

Спорт.

МІЖНАРОДНЯ БОКСЕРСЬКА ІМПРЕЗА.

В неділю 12. ц. м. відбудеться у Львові вперше міжнародня боксерська імпреза, а саме боксерська репрезентація Польщі стрінеться з репрезентацією Фінляндії. Ці змагання відбудуться у спеціяльно приготованій галі автомобільного павільону на Східних Торгах, в якому можуть примістити 5000 людей.

Початок змагань у год. 6. вечором.

УКРАЇНА — ГАСМОНЕЯ.

Змагання обох дружин відбудуться в неділю, 12. ц. м. в год. 2.30 попол. на Цитаделі. Обі дружини виступлять в якнайкращих складах.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КУТС.

На неділю 12. ц. м. скликано до Хусту основні Збори Карпатоукраїнського Тіловиховного Союзу. Після Зборів КУТС-у відбудуться Збори Футбольного Союзу, Союзу футб. суддів, Легкоатлетичного Союзу і Союзу спортових гор. Інші союзи заложать пізніше.

Театри.

Великий Театр.

Пятниця 10. III. год. 7.30 веч. „Пташник з Тиролю".

Субота 11. III. год. 7.30 веч. „Пташник з Тиролю".

Неділя 12. III. год. 12. впол. Симфонічний концерт; год. 3.30 „Пташник з Тиролю"; год. 7.30 „То більше ніж кохання".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 10-го березня і субота 11-го березня Виступи театру „Варшавський Цирулик" у ревії „Хтось із нас збожеволів".

Неділя 12. III. год. 2.30 „Іван"; год. 5.15 „Варшавський Цирулик"; год. 8.15 „Варшавський Цирулик".

Український Театр ім. І. Котляревського.

ПІДГАЙЦІ:
10. III. На полі крови.
11. III. Кирка з Льолею.
12. III. Зоря над Почаєвом.
13. III. Шаріка.

Дня 1, 2, 3 і 4. IV. п. р. гратиме театр у Львові.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

БЕЛЗ:
10. III. Дай серцю волю.
11. III. Гетьман Полуботок.
12. III. Невольник.

УГНІВ:
13. III. Бесталанна.
14. III. Пісня Бескиду.
15. III. Дай серцю волю.
16. III. Мати наймичка.
17. III. Сорочинський ярмарок.
18. III. Гетьман Полуботок.
19. III. Невольник.

КІНА.

АМПІР: „Украдене життя" з Єлисаветою Бергнер.
АПОЛЬО: „Королева леду" (Соня Геніє).
АТЛЯНТИК: „Геройська стежа" та „ФІС".
БАЙКА: „Буде ліпше" (Щепко і Тонько).
БАЛТИК: „Марко Польо".
ВАНДА: „Панна з посте-рестанте". „Зоряна ескадра".
ГРАЖИНА: „Остання бригада".
ЕВРОПА: „Заза".
КАСІНО: „Трьох приятелів".
КОПЕРНИК: „Гібральтар".
МАРУСЕНЬКА: „Лист до матері".
МЕТРО: „В огні стрілен", „Мій пан муж".
МІРАЖ: „Індійська гробниця".
МУЗА: „Царівна Снігурка".
ПАКС: „У тіні хреста".
ПАЛЯС: „Суец" (Льорета Йонг, Аннабеля, Тирон Павер).
РАЙ: „Під фальшивим обвинуваченням".
РІЯЛЬТО: „Шікаго".
РОКСІ: „Серце моє належить до Тебе" — Веніяміно Джілі.
СВІТ: „Володар Каліфорнії" (Люіс Тренкер) і кольорові додатки.
СВЯТОВИД: „Розалія", „Проступник".
СТИЛЕВЕ: „Залюблена пані" та ревія.
ТОН: „Циганка", „Польо".
УТІХА: „Переможна боротьба" та ревія.
ХИМЕРА: „Синій лис" із Зарою Леандер.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(Марійський Майдан)
„Абісинія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 10. березня 1939

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Година господині: „На чому можемо заощадити", ради, вістки, музика з пл., 11.00 Для шкіл: „Печатка" авд. для старших дітей, 11.25 Китиці на оперетові теми, пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Інформаційна Газетка в українській мові, **14.10 Пісні у виконанні Софії Гаврищук (мецосопран); у програмі: Степовий, Людкевич, Лисенко, Мусоргський, Січинський,** 14.30 Фрагмент із повісти А. Дигасінського, 14.45 Ліга охорони звірят, 14.55 Біржа, 15.00 По широкому світі, авд. для молоді, 15.20 Спортовий порадник, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.06 Господарські вістки, 16.20 Гутірка з хорими, 16.35 Концерт солістів: органи, віол., 17.20 Доми тишини та спокою, хор сліпих дітей, 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Р. Штраус: „Кавалір Срібної Рожі", пл. з поясненнями, 18.30 Театр Улян: „Батько", 19.00 Музика Ів. Штрауса з фільму „Великий вальс", орх., тенор, обой, 20.40 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Хор, 21.15 Симф. концерт, 22.30 Книжка та знання: Географія, 22.45 Музика з пл., 22.55 Інформ. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

Субота, 11. березня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Розривкова муз. з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаємо пісеньки, 11.21 Легкі форт. мініятури, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція; у перерві: Газетка, 14.00 Орх., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Інформації, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Улян для дітей: „Про царівну та сім очайдушців", з муз., 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Літературна хроніка, 16.35 Відень...

...денська музика, 17.20 Дивогляди природи, 17.35 Дуети Брамса, сопран, мецосопран, 17.50 Господарство та війна, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами. 18.20 Шахтярі у Бельгії, Там шум Прута і Черемоша, авд. для дітей, 19.15 Розр. концерт, спів, саксофон, мандоліни, форт., 21.00 Розр. концерт, 21.40 „Курятко" скеч, 22.00 Трансм. з Льондону: Розр. концерт, 22.40 Танк. музика з пл., 22.05 Інформ. авд., 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення програми.

Неділя, 12. березня 1939.

7.20 Орх., 8.00 Ранішній денник, 8.15 Хліб. Газетка, огляд ринків рільних продуктів. 8.45 Коронація папи, трансм. з базиліки св. Петра в Римі, 13.05 Гутірка про Янів, 13.15 Орх., форт., 14.40 Трохи пісні, трохи слова, 15.00 Словно-муз. авд., 15.25 Золота книга громад, 16.30 Форт., 17.00 „Золоті гудайки" повели, 17.20 Орх., сопран, тенор, гумор; у перерві коло год. 18.20 Хвилина бюра студій, 19.20 Репортаж із Риму: Світла Вічного Міста, 19.30 Програма на завтра, 19.35 Легка музика, орх., вок. дует. 20.10 Спортові вістки, 20.15 Спорт, політ. огляд, веч. денник, метеорольог. вістки, звук. тижневик, програма на завтра 21.20 „Калейдоскоп": орх., скрип., дует, форт., 21.50 Радіо для всіх, вес. авд. 22.20 Продовження „Калейдоскоп", 23.00 Ост. вістки. 23.05 Закінчення програми.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 10. березня 1939.

БАНСЬКА БИСТРИЦЯ, БРАТИСЛАВА **7.20, 12.50, 16.00, 19.00. 22.15 Вістки в українській мові,** БЕРЛІН 21.10 Розр. музика, БЕРОМІНСТЕР 20.00 „Ріголетто" оп. Вердія, БУДАПЕШТ 17.10 Шубертові пісні, 22.30 Циг. музика, ВІДЕНЬ 15.30 Скрипка, форт., **19.20 Вістки в українській мові** 20.0 Концерт фільгармонії, 22.30 Розр. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 22.30 Квартет оп. 14. Бетовена, КЕЛЬН 21.00 „Цирульник із Багдаду" оп. Корнеліюса, КОПЕНГАГЕН 21.00 „Орфей і Евридика" оп. Глюка, МІЛЯНО 17.00 Форт., баритон. ПРАГА 18.25, 19.10 Розр. музика, 19.25 Нар. пісні, 20.25 Увертура Двожака, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15 Спів, 21.30 Театр Уяви: Маленька Доріт, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00 Симф. концерт, СОФІЯ 18.15 Популярна музика, 19.00 Скрипка, 19.30 „Турандот" оп. Пуччінія, ФЛЬОРЕНЦІЯ 20.30 „Трістан і Ізольда" оп. Вагнера.

Субота, 11. березня 1939.

БАНСЬКА БИСТРИЦЯ, БРАТИСЛАВА **7.20, 12.50, 16.00, 19.00, 22.15, Вістки в українській мові,** БЕРЛІН 18.00 Танк. музика, 19.00 Розр. мельодії, БУДАПЕШТ 17.40 Орх. концерт, 19.20 Народні пісні, ВІДЕНЬ 15.20 Пісеньки, оповідання, **19.20 Вістки в українській мові,** ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Муз. вечірня, 20.10 Розр. вечір, ЛЯГТІ 19.50 Концерт орх., скр., МІЛЯНО 20.30 Розр. концерт, 21.00 Вечір опер Зандонаї, МІНХЕН 18.45 Веселі нар. мельодії, ПРАГА 19.10, 20.00, 20.30, Легка музика, 22.30 Танк. музика, ПАРІ ПТТ 18.00 Симф. концерт. 21.30 Опера, РАДІО ПАРІ 18.05 Газетка для дітей. 19.15 Авд. для дітей, 21.15 Пісні, РИМ 21.00 „Країна усміху" оп. Легара, СОФІЯ 17.00 Танки, 18.30 Популярна музика, 20.00 Спів, ФРАНКФУРТ 20.15 „Цигане залишка" оп. І. Штрауса.

Неділя, 12. березня 1939.

БАНСЬКА БИСТРИЦЯ, БРАТИСЛАВА **7.20, 12.50, 16.00, 19.00, 22.15 Вістки в українській мові,** БЕРЛІН 18.00 Популярна музика, пісні, 19.20 Танк. музика, 20.10 Орх. концерт. БУДАПЕШТ 17.10 Форт., 18.15, 22.00 Циг. музика, 19.00 Військова орх., 20.30, 21.00 Мадярсько-„руснинський" вечір, ВІДЕНЬ **19.45 Вістки в українській мові,** 20.10 Симф. концерт. 22.30 Популярний концерт, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.00 Музика в родині Бахів, 16.00 Розр. музика, 18.00 Форт. квартет, 20.10 Концерт, КЕЛЬН 15.30 Квартет оп. 74 Бетовена, 20.10 Орх. концерт, МІЛЯНО 17.00 Розр. музика, пісеньки. 19.00 Популярна музика, 21.00 Камер. концерт, 22.00 Орх. концерт. ПРАГА 21.00 „Фантастична симфонія" Берліоза. 22.35 Танк. музика, РАДІО ПАРІ 21.15 Пісні, 21.30 Симф. концерт, РИМ 17.00 Симф. концерт, 19.10 Арабські мельодії. 21.00 Розр. мельодії, 22.00 „Голоси світа", 22.10 Хор, СОФІЯ 18.00 Легка і танк. музика, 19.00 Популярна музика, 19.30 Тріо, 20.00 Спів, 20.55 Оп. мельодії.

Радіокутик.

ЗАВТОМАТИЗОВАНИЙ СПІКЕР.

На Міжнародній Виставі у Ню Йорку має світ запізнатися з новим винаходом, який полягає на створенні синтетичної людської мови. З описами цього винаходу виходить, що у майбутньому можна буде надавати людську мову у всіх мовах при помочі новопридуманого апарату, який назвали „Водер". Натиснення відповідних педалів та клявішів, у полученні із двома голосниками має рішати про мужеський або жіночий голос, про мову в якої апарат має промовляти, про наголос та про силу голосу. Цей апарат викликав загальне зацікавлення. Виринає питання, чи цей апарат міг би відогравати ролю спікера у радіовисильнях.

РАДІОПРИЙМАЧІ ЧУЖИНЦІВ У ФРАНЦІЇ.

Туристи, що їдуть до Франції, часто питають, які формальности звязані з привозом своїх приймачів. Минулого року видано в цій справі приписи, що дозволяли чужинцям, які прибували на Міжнародню Виставу, привозити свої радіоприймачі без ніяких митних оплат. Ці приписи лишилися й надалі та досі їх не змінено. Мін. П. і Т. виснив, що ці приписи продовжено безречинцево щодо всіх чужинців, не перестерігаючи засади взаємности. Ці полекші пороблено тому, щоб піти на руку туристам. Та щоби виникнулося якісь зловживання, тоді мін. П. і Т. було б приневолене змінити ці приписи.

Біржа.

Львів, 9. березня

ГРОШІ

Бельги бельг. 89·10—89·52, Долари америк. 5·26·50—5·29·00, Долари канад.—5·25·00—5·27·50, Фльор. гол. 281·00—282·92 Франки франц. 14·01—14·12, Франки шв. 120·00—120·90, Фунти англ. 24·78—24·95 Гульд. данц. 99·75—100·25 Кор. данські—110·25—111·38, Корони норв. 124·45—125·45 Корони шведські 127·50—128·42, Ліри іт. 27·9?—26·97, Марки фінляндські 10·70—11·01, Марки нім. срібні 85·50—85·00.

Ефекти.

Банк Польський 1?2·50, Цукор ?? 42·25, Вугіль 43·25—44·00, Ліллпоп ?? 55·50. Моджеїв 23·50—21·25, Острови ?? 78·00—82·00, Стараховичі 53·50—53·00, ?? рардів 67·25—6?·00

Папери.

4 і пів внутрішня 68·00—68·38, 3 і ?? 1 ем. 59·00, серія 102·00—95·00, 2 ем. ?? серія 0·00—00·00, 5 конверсійна ?? 5 колійова 68·00—67·75, 4 прем. дол. ?? 4 консолідаційна 68·50—65·?

Тенденція дещо сильніша

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

Львів, 9. березня

1 кг. масла десер. бльок. без ?? ...
1. кг. масла бочков. та екст. ...
1 л. молока ...
1 кг. яєць ...
Тенденція вдержала на всі ...

ОГОЛОШЕННЯ

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
КООПЕР. „УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР"
кооп. з відп. уділами у Льв...

відбудуться 29. березня 1939 р. в ... 17-ій (5-ій) попол. в домівці ... Львів, вул. Шашкевича ч. 5 ... Якщо не зберуться в означеному ... начена статутом скількість членів ... близчі Загальні Збори відбудуться ... самого дня в тому самому домі ... самим порядком нарад у годину ... (5.30) без огляду на число присутніх ... нів з таким порядком нарад:
1) Відкриття Зборів.
2) Відчитання протоколу з ... Загальних Зборів.
3) Відчитання звіту РСУК з ... вої ревізії.
4) Звіт Управи за р. 1938.
5) Звіт Контрольної Комісії.
6) Затвердження біланс... і ... зисків і страт за р. 1938 і ... люторії Дирекції і Надз. Ради.
7) Затвердження предлімінару ... ту на р. 1939.
8) Означення суми ... дитів кооперативи.
9) Внески і запити.

Звіт, річні замкнення і ... ні в льокалі Кооперативи ... членам.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ
Й. Дрималик О. Б...
голова ...

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj Wydawca: Spółka Wyd. „Dilo", Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Dilo", Lwów, Ruska ...
Редактори: д-р Іван Німчук. Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів ...